

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre 10 k.
Negyedévre 4 "
Helyben házhoz hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétféle és
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 6.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 68. szám.

Nagyvárad.

Kedd 1914. március 24

A világ ura.

**Dr Bangha Béla S. J. beszéde a
vasárnapi kath. sajtógyűlésen**

Az első szó ebben a ragyogó teremben az öröm és lelkesedés szava nemcsak ama lelki és apostoli örömök hatása alatt, melynek mindenki tanuja volt a templomban, hogy egész sereg nagy, komoly és katolikus kérdés az egész Nagyvárad katolikusmusa érdeklődését keltette fel és intelligens urak és hölgyek napokon keresztül zsufozásig megtöltötték a templomot, hanem ha itt ez elragadó körben és teremben körültekintünk, akkor látjuk, hogy vannak még nagy apostoli Maecenás-lelkek (Viharos éljenzés: Eljer Belopotoczky) Hogy vannak a mi főpapjaink között, akik látják, hogy a katolicizmus nem férhet el kiesi helyiségben, hanem ilyen hely kell, amilyent nem láttunk még katolikus zászló alatt.

Hatalmas iveit látva a katolikus kultúra palotájának, e díszes teremnek, amilyennel sehol az országban nem dicsekedhetünk, most érzem, hogy mennyire igazam volt, amikor azt mondtam, hogy egy kath. reneszánsz korszakát éljük. Kételezhetem e még erről azok a bizonyos ellenfeleink odaát, amikor egy „sátáni külsejű jezsuita” szavára is ilyen imponálóan hatalmas kath. tömegek jönnek össze, nézzenek szét itt e teremben és — ha úgy tetszik — súlyedjenek el szégyenletükben. (Zugó tapsvihar.)

Es ami különösen meglep, hogy egy olyan eszme szolgálatába jöttünk össze, amely természeténél fogva nem igen tudja a tömegeket átheviteni, de ime mégis összetudnak gyűlni ezren és ezren, akkor ott tartunk, hogy nem kell magyaroznunk, hogy nem elég csak imádkozni, hanem a katolicizmusnak át kell hatnia a közélet minden körét. A katolikus sajtó kérdése is annyira áthatotta a katolikusok minden rétegét, hogy egy sajtógyűlésre nagy és lelkes érdeklődéssel jön. Ez már nemcsak a felbuzdulás, hanem a felvilágosodás jele!

A kath. sajtóról kell beszélnem, amiről ez előtt 100 évvel még egyáltalán nem beszélhetünk, de akkor el lehetett hanyagolni, de ma óriási kérdés, a katolicizmus egyik legfontosabb kérdése. A három utolsó pápa szerint az összes kérdéseink közt a legelső,

legfontosabb a sajtó, X. Pius pápa, akit ellenfeleink szeretnek közepes tehetségűnek deklarálni, pedig meg vagyok róla győződve, hogy a világtörténet egyik legnagyobb pápája, mert ő találta el a hangot, hogy kell a hitéletet felébreszteni. Ő még velencei patriarcha korában azt mondta, hogy inkább a püspöki keresztjét adja oda, de nem engedi, hogy megbukjon a lapja. Ma nem arra van szükség, hogy templomot, oltárokat emeljünk, hanem hogy a kath. sajtót megteremtsük.

Roppant változás ment végbe a társadalomban, mert ma mindenki olvas; ha más nincs, az olvasó, piszkos ponyvát és detektívregényeket: és mindenkiféle az ujságot. Minden jel arra mutat, hogy az olvasási szenvedély még növekedni fog. Csak szét kell tekintünk a villamosban, a vonaton, mindenkinek a kezében ott van a maga lapja. A villamos kocsis, a vasúti kupé átalakul kaszinóvá. A nagyobb városokban alig van felvilágosodottabb szakácsnő és konfliskoecsis, aki nem olvas. A kis diáktól a miniszterelnökig mindenkinek első szellemi tápláléka az ujság.

Az ujságok századára jellemző egy kis francia diák gondolkodás módja. A francia középiskolák főigazgatója mondta el jelentésében ezt az élményét: Egyik iskolában az írásbeli dolgozat témája az Ariostó-féle legenda volt. Ariostót, az ismert költőt 1521-ben elfogták a zsványok. Már elakarták pusztítani, amikor a költő egy fejezetet szavalt el nekik romantikus époszából az Orlando Furioso-ból. Ez annyira megtetszett a zsványoknak, hogy azonnal szabadon bocsátották. Az egyik érettségiző diák leírta az egész jelenetet, azt a részt ahol a költő szaválni kezd, így mondta el: ... Ekkor a rablőfőnök egész véletlenül egy „ujságot” vett ki a zsebéből és arra egyszerre megváltozott. Az elfogott költő arcaképet látta az ujságban, felismerte a képről a költőt.

— Te ilyen híres, ilyen nagy ember vagy? — És szabadon bocsátotta a költőt.

Nemcsak nálunk, de főleg a külföldön óriási az ujságolvasás láza. Franciaországban villamosokon, a párisi földalatti vonaton mindenki kezében nagy ujságledő van, az egész hosszú padsoron. Legtöbbnek a kezében a La Petit Parisienne, amely megfelel ami Az Estünknek. Ezt a lapot, még mikor bukófélben volt, egy műveletlen ember vette

meg, egy hivatalszolga. A lap radikális szocialista és ma ez az ember Franciaország aktív minisztere. Lapja 1.500.000 példányban jelenik meg. Ilyen hatalma van a sajtónak!

Mindenki olvas, ez helyes és érthető. A dolog komoly volta azonban keresztény és magasabb kulturális szempontból ott kezdődik, hogy mi, az amit olvas? Nem-e azt, amit ki tudja mily svindler lelkek összeirtak. Mit keres a közönség az ujságban?

Három ok van, amiért a közönség úgy kapkodja, habzsolja az ujságot. A kíváncsiságát akarja kielégíteni, illuziót akar és a harmadik, hogy kész ítéleteket akar kapni az ujságban. A közönség napi híreket keres.

Mi történt az elmúlt 24 órában, mindnyájan tudni szeretnők. Gyilkosság, szerencsétlenség, villamos elgázolás, ... az eltaposott emberi existenciákról szeretünk hallani. Ez alapján nemcsak vágy, érdeklődni embertársaink, felebarátaink sorsa iránt. Az élet, annak ezerféle hullámzása mindenkit érdekel. A sok gonosztett mellett ott vannak a hűségnek, az ujságnak, jóságának, szeretetnek, a jelenségei is. Nem ítéletjük el tehát az embereket, amiért érdekli őket az élet.

Második pszichikai oka az olvasásnak az illuziókeltés. Ezért szeretik a tárcát, a regényt, főképp a nők, mert illuziót nyújt. Mindenkinek a lelkében ott él egy elérhetetlen, szép, színes álom. Es ma, amikor olyan köznapi, szürke próza az élet, a mai ember legalább olvasás közben szeretne egy ragyogó, szép világba felemelkedni, habár tudjuk, hogy semmi sem igaz belőle.

Nemrég olvastam egy francia hölgyről, hogy az valósággal falta a regényeket. Egyszerre 16 regényt olvasott — folytatásokban és mindeniket érdeklődő figyelemmel kísért s tudta minden regény hőségnek sorsát.

Mikor megkérdezték tőle, miért szerez neki oly élvezetet ez a sok regény, azt felelte:

— Nézze, én szegény kishivatalnok felesége vagyok, egyhangu, szürke az életem, soha sem találkozom nagy urakkal, grófokkal, heregekkel, finom dámákkal, akik olyan szépen tudnak beszélni, oly előkelő nyelven s én is ott vagyok köztük. Nem

HOLLANDY, PAPP és VELITS

Telefon 956. sz.

műbutor-, portál- és épület-asztalosok
lakberendezési vállalata
Fűzesfa-telep 7. sz. Új vashídó mellett.

Gépek villanyerőre felszerelve. — Készítünk teljes lakberendezéseket, kávéház, vendéglő és egyéb üzletek teljes felszerelését, ugyszintén kapuzatok és épületmunkákat.

Teljes konyha- és előszoba-berendezéseket raktáron tartunk.

Tervekkel és rajzokkal
kivánatra díjtalanul szolgálunk.

látok mesés vidékeket, legalább az illúzióm legyen meg.

Es harmadszor a politika, a közélet mindnyájunkat érdekel. Hízeleg az embereknek, hogy miniszterek, előkelőségek, híres politikusok felett törvényt ülhetnek maguk között. Elmagyarazzuk, hogy mi'rt nem volt helyes valamely intézkedés és kis körben adjuk a minisztert, mi is beleszólunk a politikába. Azonban ezek sokkal nagyobb, nehezebb kérdések, semhogy a távolálló nyárs-polgár ítéletet tudna mondani felőlük. Sebaj. Ad az ujság kész ítéleteket, egyik ugyan arra az igazságra, másik meg az ellenkezőjére esküszik, mint egyetlen igazságra, — megcsinálja a véleményünket s mi nem-sokára nagy büszkén és bölesen leadjuk, mint a magunk véleményét.

Már most filozofiailag, pszichikailag érthető, hogy szeretjük az ujságot s aki megizellete, nem hagyja abba.

A dolog keresztény oldala van hátra. Ez a komolyabb és ez a megfontolandó. Ha az ujság, komoly, emelkedett szempontból bírálná az eseményeket, magas erkölcsi alapon állana, a tiszta, szent, őszinte meggyőződés vezetné minden kérdésben, a keresztény kultúra nemes ereje ragyogná át minden betűjét. . . . És itt a bökkenő. Az ujság nem objektív szempontból ítéli meg az eseményeket, hanem propagandát üz.

Nem kell ma már bővebben magyaráznom, hogy csaknem Európa-szerte, de főleg Magyarországon a sajtó nagyrésze vallásellenes, egyházellenes és sokszor erkölcsellenes. Ez teszi a dolgot szomorúvá.

Igaz, az a paraszt ember nem azért olvassa Az Estet, vagy A Napot, hogy vallás-talan legyen, hanem, hogy megtudja a híreket, de a sorok közt az ujság észrevétlenül belopja a hamis, vallásellenes elveket. Meri sajna, ma a lapokat ritkán az elv szempontjából szerkesztik, hanem a gseft, az üzlet szempontjából. Mikor a lap irányát megválasztják, csak egy gondolat vezeti a sajtó tisztelt embereit: hogyan lehet az eladott nyomtatott papirossal minél több hasznot szerezni. Nem a szabadság, a haladás szolgálatában áll, ez mellékes. A cél, a balekfogás. Minél több pénzt összeszedni. És ha egy sajtó erre az álláspontra helyezkedik, akkor nem lesz olyan bolond, hogy védje az egyházat, a papokat, hogy prédikálja komoly szellemben, magas, nemes szempontból kritizáljon rossz szindarabokat, mert az ilyen lap lemondhat a népszerűségről. Mert az emberek nagy része nem az igazsággal törődik, az emberek nagy részének gonoszok-dás kell, mert azt hiszik, hogy ez az emberi természet szabad érvényesülése, olyan olvasmány kell, mely az ő aljas rágalmáiknak hízeleg, annak megfelel.

A lap pedig tömegszimpátiára dolgozik, a tömeg szenvedélyének hódol, hízeleg, azt tisztítani, nemesíteni. A tömegszenvédéllyel szembehelyezkedni nem gseft.

Mint a színházban, ha komoly igazán nemes, szép darabot adnak, oly üres ház előtt fognak játszani, ellenben a francia és lipótvárosi coconociák, erkölcselen bohózatokra színlőtig van a színház. Ugyan így a mo-ziban. Az ismeretterjesztő, komoly dolgok nem hatnak, nem kellenek . . .

Ez a sajtókérdés roppant komoly, siralmas, megoldhatlan állapota. Amíg a kat-holikus közönség nem lesz sokkal jobban felvilágosodva, nem lesz erős kat-holikus meggyőződés, míg nem lesz elvhűség, tisztelet, törhetlen ragaszkodás a kat-holikus világnézethez, főképp a sajtó iránt, amíg nem fogjuk fel őszinte és bátor érdeklődéssel a kat-holikus sajtó ügyét, addig a rossz sajtó mindig győz velünk szemben. Növeli a szomorúságunkat, hogy ez a kat-holikus felvilágosodottság messze van.

A nemtelen s vallásellenes lapok garmada számra vannak, kat-holikus lapot csak elvétve lehet kapni, ha lehet. De van vallásellenes lap, melyek nyíltan és tudatosan hazudnak.

A mi közönségünk, mintha nem is merne kat-holikus ujságot olvasni: A Tolnai Világlapja, Fidibusz, Érdekes Ujság, Pesti Hirlap, Pesti Napló et Comp. Ezek ott vannak. Ugy állunk, hogy ma mindenki zsidó ujságot olvas a vasuton, vagy mindenki zsidó, aki utazik?

Bámulatos e tekintetben a szülők felületesége is. Saját magam voltam szemtanuja a vonaton. Az édes anya a fiatal leányának adta át az Érdekes Ujságot, amely pedig telve van leányoknak éppen nem való érzékesiklandó novellákkal, képekkel s a melyben — éppen abban a számban az volt leírva, hogy egy róm. kat-h. káplán meggyilkolt egy leányt s a gyilkosság után felment s folytatta a misét. Pedig a valóság az, hogy az illető nem is kat-h. pap volt, hanem protestáns, tehát nem is misézhetett, mert a protestánsok nem miséznek s ami a legfőbb: — örült volt. Az ujság pedig a fényképét is közölte a papnak.

Az ujság nem mindig kézzelfoghatóan rombol, lassan, észrevétlenül hidegíti el a híveket az egyháztól. Színes szavakban, ártatlan el- és kiszólásokban, aranyos külsőben hinti el az ocsmányság, az erkölestelenség, vallástalanság, közöny mérgét, átitatja vele a lelkeket! Így érthetjük meg, honnan van a változás, hogy olyan kevés a vallásos kat-holikus, hogy például Budapesten a kat-holikusok alig 6 százaléka végzi el a húsvéti gyónást. Megértjük, hogy ennek az elchustianizálásnak a sajtó az oka, a sajtó, amely ami pénzünkön hizott, növekedett meg, árulónk lett s az ujság megmagyarázta, hogy ami ocsmányság van, az egyháztól van.

A kat-h. sajtóról sokat, nagyon sokat lehetne beszélni, de én csak egy szerény láncszeme akarok lenni annak a sajtóakciónak, amely itt Nagyváradon a váradiak hatalmas, modern, minden ízében kiváló, elsőrangú lapja, a „Tiszántúl“ révén (A jelenlevők itt imponáló lelkesedéssel éljenzék a Tiszántúlt) állandóan folyik. A váradiaknak van nagyszerű, minden tekintetben versenyképes lapjuk és mi pestiek sokszor irigyeljük a váradiakat! Csak néhány gyakorlati következtetést vonok le.

Amit előadtam, az szomorú világot vet a kat-h. társadalomra és igazán nem is vehetjük zokon attól az előkelő pesti asszonytól, aki egy barátnőjének kijelentette az én egyik előadásom után, hogy „igaza van a páternek, ezentul nem járatom a kat-holikus-ellenes Pesti Hirlapot, hanem a „jó kat-holikus“ A Nap-ot fogom járatni. (Élénk derűltég.)

Azt még meg tudom érteni, hogy az a tanulatlan falusi ember azt az ujságot veszi meg, amelyiket éppen a kezébe nyomnak, de hogy igazán intelligens kat-h. férfiak egyedül a sajtókérdés tekintetében nem tudják elérni azt a magaslatot, amelyen például a német, az angol, a belga kat-holikusok vannak, az igazán érthetetlen. Ott mindenütt hatalmas sajtója van a kat-holizmusnak, a kiesiny Belgiumban 20 kat-holikus lap van s egyik leghatalmasabb kat-h. lapnak 600,000 előfizetője van.

Nálunk a legműveltebb kat-holikusnak sem forrott ki a világnézete a sajtókérdés tekintetében.

— Nekem nem árt meg, tehát járáthatom mondják.

Hol itt a logika, az elvhűség? Az utca-pora sem árt meg, mégis lekefelem magamról.

Ha nem vagy egyházáruló, miért vásárol az egyházáruló lapot? Hazafi nem járáthat hazaáruló lapot.

Mesebeszéd, hogy több hirt olvashatunk az ellenséges, nagyobb lapokban. Aki így beszél, az nem ismeri az ujságesinálás technikáját. Jámor és naiv olvasó, azt hiszed talán, hogy amiért odairja az ujság az obli-gát „Saját tudósítónktól“, vagy nem tudom, Honoluluból érkezett hirre, hát ez azt jelenti, hogy ott messze a tengeren túl, Honolulu-ban esücsül az ujság tudósítója és lesi, figyeli a

híreket, amiket pont megtáviratoz a lapjának. Szépen. A Magyar Távirati Iroda adja minden lapnak ugyanazokat a híreket a jó borsos előfizetésekért, ezt legfeljebb stilizálják, no és hozzátoldanak azok a bizonyos nagy lapok, kiszinezik, a fantáziájukat erőltetik meg az ujságírók. Nincs több ujság egyik lapban sem, mint a másikban. S mi az, ami azokban a lapokban megvan, a tisztességes ujságban nincs? A pikantériák, a perverzítások. A Porzsoló Kálmán és Szász Zoltán-féle kéjelgések. Amivel több van, az mocok és szenny, vallásgunyolás, szemétdomb.

Valóságos nemzetgyilkosság, mételeyhíntés, amit e kereszténytelen lapok véghezvisznek. És te, hü, jó kat-holikus előfizető részt veszel a mételeyhíntésben. Mondjuk nekéd nem árt, de családapa vagy és hazaviszed a lapot és olvassa a feleséged, a fiad, a serdülő lányod!

Nekünk szegénységi bizonyítvány, ha a mi sajtónk nem olyan elterjedt. Az ellen-ség nem tesz ki mindössze két-három milliót, s mégis kezükben, majdnem az egész sajtó kezében vagyunk mindnyájan, minden lap azok elveit hirdeti.

Jó kifogás: Nem járatom a lapot, én magam ugyse sokat számítok, egygyel több, vagy kevesebb, mindegy. De ha a haza vesztélyben forog és ezzel a kifogással senki sem menne háboruba, akkor mi történék? Ha mindnyájan így teszünk, az ellenség a szemünkbe röhög: milyen tehetetlen banda ez a magyar kat-holizmus. Ha jó keresztény vagyok, nem leszek elváruló, kitarok a tisztességes ujság mellett.

Ez is szempont: nem akarok részt venni a világnézetek harcában, hát szintelen lapot járatok. Értsük meg már egyszer, hogy szintelen ujság nincs. Amikor igen vagy nem között kell választani, akkor nincs kihívó, egyiket, vagy másikat ki kell mondani. Krisztus mondta: Aki nem tart velem, az ellenem van. És ez a sajtóra is áll. Azok a zsidó lapok úgy játsszák néha, mintha szintelenek volnának, sőt szemfényvesztésül egy-két kat-holikus cikket is elesusztatnak. De menjünk tovább, nézzük meg például a P. H. szerkesztői üzenetét. Csak véletlenül akadt ez a szám a kezembe, amelyben egy szerelmes diákot arra oktat ki, hogy a házasság előtt mind-egy milyen volt a felesége, szeretett-e mást, céda volt-e csak — a házasságban legyen hü hozzá. Ez is erkölcsi felfogás!? És ezeket a Szerk. Üzeneteket egy apostata pap-pal iratják . . .

Nekünk más feladataink is volnának nem akarunk mindig veszekedni, védőállásban az ellenség támadását parirozni. Hatalmas munka vár reánk, dolgozni kell. Egy sereg szociális kérdés, egyházpolitikai kérdések, kat-h. autonómia, a tőlünk ellopott kat-h. egyetem ügye vár megoldásra. Hova írjon a kat-holikus ember? Nincs erős, hatalmas kat-h. közvélemény, ha nincs erős, hatalmas kat-h. sajtó. Hol mondjuk meg a mondanivalónkat, ha nincs szövésve a keresztény közvéleménynek. Vagy olyanok, melyeket nem olvas senki, például a háromhetenkint nyilvánosság kizárásával megjelenő Máriapócs és vidékben? Amíg nincs kat-h. sajtónk lehetünk akármennyien, némaságra vagyunk kárhoztatva, amíg velünk nem számol senki annyi, mintha nem volnánk. Amíg nincs tekintélyes sajtóorganumunk, mint például a Kölnische Volkszeitung, amelynek szavát az egész világ figyeli, addig minden munkánk, fáradságunk, csak félmunka.

Mikor ez a hatalmas palota épült, udvariassági látogatást tettem a fejedelmi Mece-násnál (Eljenzés és taps.) Szivem sugallatát követve mondtam, mennyire örülök, hogy lesz Váradon kat-h. kulturpalota.

Es ő azt felelte rá:

— Tudja, kedves Páter, nem tudta az én önérzetem elviselni, hogy valahányszor előadást akartunk tartani s egy terem kellett

nekünk katolikusoknak, kénytelenek voltunk koldulni menni.

És igaza van. Ha meg akarjuk mondani az igazainkat, ha a sajtóban védelmére akarunk kelní igazságainknak, akkor kénytelenek vagyunk koldulni menni, Pétertől Pálig, helyesebben Schlézingertől Bettelheimig. És mindig nagy kérdés, hogy kegyeskednek-e helyet szorítani a mi cikkeinknek. Szégyen és gyalázat, hogy nem tudunk szóhoz jutni s hogy ezt a katolikus önértet el tudja viselni. Kell tehát a katolikus sajtó.

Es akkor jön az én barátom s azt mondja: ha én megrendelem a katolikus lapot, attól nem gazdagszik meg. De te meglopod a katolikus intézményt, ha te az ő befolyása alá adod egész családodat. És mi nem tudunk erőhöz jutni sehol, mert mindenki azt hiszi, hogy járjon elől más jó példával s majd aztán előfizet ő is. Pedig az emberek szívesen foglalkoznak vallásos kérdésekkel, amint látható volt ez abból, hogy mennyien hallgatták a napokban 5 napon át előadásaimat a templomban. Azért, mert a tartalom volt érdekes. Lélekemelő volt, hogy naponta kétezeren jöttek meghallgatni. Intelligens férfiak csoportosan jöttek, hogy meghallgassák a katolicizmus nagy szerepét a múltban, a tudomány terén. Azért kellene nekünk egy sajtó, hogy tartson hitvédelmi előadásokat. De ki fogja azt megteremteni? Mindenki belátja, hogy tenni kellene valamit, de mindenki azt akarja, hogy jöjjön a másik. Ez nem politika.

A szociálisták öntudatosabban járnak el. Az a munkás be van tanítva, hogy a Népszavát muszáj járattatni. Mikor leszünk mi ott, ahol ezek a munkások.

A lapok még azt sem közölték, hogy Budapesten katolikus nagygyűlést tartanak. S itt Nagyváradon is megírtak a lapok jelentéktelen híreket, de hogy 2000 intelligens férfi összegyűlt nap-nap mellett vallási előadást meghallgatni, azt a dolgot, ami ily általános érdeklődést keltett, azt nem írták meg.

A Pesti Hírlap a budapesti katolikus nagygyűlésről csak akkor írt, mikor már vége volt s akkor is e címen: Zöltségvásár a Vigadóban. Azt írja, hogy háromféle ember járt ott: paraszt emberek és asszonyok, suhogó reverendájú papok és püspökök. Az egész bolondos, deliriosus tömeg. Így beszél arról a katolikus nagygyűlésről, melyen az ország minden részéből ott voltak a legintelligensebb férfiak és nők, országos nevű férfiak és az ország összes főpapjai.

Azt is mondják annak a megokolására, hogy mért járattak vallástalan lapot: nagyon hozzászóktam.

Hisz akkor olyanok, mint a szobatudós, aki nem akarja levetni a kéthetes inget, mert nagyon hozzá szokott. Azt mondják: megszoktam, mert 9 év óta járatom. Erre mondok egy anekdotát: egy ember elhitta a barátját a vendéglőbe vacsorára. Levest hoztak először s egy kócdarab uszott benne. Az ember nyugodtan kivette a kócot s a tányér szélére tette:

— Hát ezt te töröd? kérdezte barátja.

— Tudod, 6 éve járok ide vacsorára s mindig benne volt a kóc a levesben, egészen megszoktam.

Hogyan pártoljuk a katolikus sajtót? Könnyű kérdés ez. Ha leteszed az ezer milliót, még azzal nem volna kész. Igaz, hogy az volna az első. A sajtó létesüléséhez lassu fejlődés vezet, és te is egy milimétert tehetsz hozzá, tegyen mindenki egy milimétert hozzá. Megteszik, mélyentisztelt hallgatóm? Lelkes felkiáltások: igen! Aki nem rendelte meg, megrendeli a Tiszántult? (Viharos tetszés; felkiáltások: megrendeljük.) Most el fogok beszélni valamit, amit Párisban tapasztaltam, de most annyira megvagyok hatva, hogy 5 perc szünetet kell kérem. (Óriási taps.) Csak tapsoljanak (viharos, percekig tartó taps.) Önök tapsoltak, s most a palotaőrök fel fogják írni az önök neveit, s azok mindjárt előjönnek.

Kezdődik az 5 perc szünet. (Leül. Szünet közben leánykák járnak körül, s felírják a jelentkező előfizetők nevét. Szünet után a szónok folytatja beszédét.) A kibben jószándék, lelkesedés van, az ne menjen el addig innen, míg le nem adta a címét, melyre a lapot kívánja járattatni.

Párisban járva meglátogattam a katolikus újságírás palotáját, melyben 25 lapot adnak ki. A szedők mind fiatal lányok, Máriaéremmel mellükön.

De a franciák elkéstek a lapok alapításával; mert e teret elfoglalta előlük az ellenség. Es ennek következménye volt, hogy a francia állam negyvenezer templomot rabolt el. Láttam ezeket a gyönyörű templomokat. A Notre Dame, a Sorbonne temploma és száz más, az építészet remekei. Most feltett kalappal járnak benne kíváncsi látogatók. Az oltárokon nem miséznek. Nekem is egy vallás ellenes iratot nyomtak a kezembe melyet ott osztogattak.

A Pantheon mostani felirata: „a hálás nemzet nagy fiainak.“ Ez hazugság. Ezt a templomot Szent Genováva tiszteletére a hívek fillérből építették s csak miután elrabolta az állam, csinált belőle Pantheon, melyben Zola hamvai is elvannak helyezve. A kereszt ma is ott van a Pantheon tetén. Le akarták venni, de nem bírták. Ez a jellemző, csak rombolni tudnak, amit mi építettünk.

Franciaország bezárattott 20,000 iskolát, köztük a jezsuiták gyönyörű középiskoláját, amely csak 15 éve épült. Istenről ma az iskolában nem mer beszélni senki, mert elcsapják. Egy iskolában a tanítónő előadásokat tartott a leánykák számára, hogy mily butaság az Oltáriszentség s előadás után azt kérdezte tanítványaitól: és most ki fog menni közületek első áldozáshoz? Két kis hitvalló jelentkezett.

Párisi tartózkodásom alatt meglátogattam egy női zárdát, hol árvaleánykákat neveltek s a főnöknő elmondta, hogy talán meg fog tűnni az állam, mert árvaleánykákat nevelünk. Három nap mulva ismét elmentem de már kisírt szemmel fogadtak, s a főnöknő elmondta: ki vagyunk üzve s most éjjelenként pakolunk, hogy egyet-mást megtudjunk menteni, mert nappal azt is elvennek tőlünk.

Hogy jutott ide Franciaország? Miért van ez az óriási gyűlölet az egyház ellen? Mit mulasztottak el a francia katolikusok, hogy ennyire a szabaddkőművesek hata-mába kerültek? Nem volt sajtójuk. Volt minden, csak sajtó nem volt, nem volt közvélemény, mely az egyház igazait hangoztatta volna.

Erre a tényre nemcsak mi jöttünk rá, megállapította ezt az ellenség is: Franciaország minisztere tartott beszédében azt kérdi: minek köszönjük ezt a döntő befolyást a közvéleményben? A mi sajtónknak. Ennek a szabaddkőműves miniszternek igaza van. Ha a közvéleményre befolyást akarunk gyakorolni támogatnunk kell a katolikus sajtót.

Akarják-e, hogy ez a pompás Kath. Kör, intézeteink, főiskoláink, hogy ez mind az ellenség kezébe kerüljön. Ha ezt akarjuk, akkor hanyagoljuk el a sajtót. Legszentebb érdekeink vannak veszélyeztetve s azért minden buzgalommal szolgáljuk a katolikus sajtót. (Hosszantartó, meg-megújuló taps.)

Tisza Bécsben.

Bécs, márc. 23.

Tisza István gróf, vasárnap titkára Latinovics Endre dr kíséretében Bécsbe érkezett. A miniszterelnök a Magyar Házba szállott meg. Vasárnap délután Tisza István gróf több látogatást tett, hétfőn délelőtt pedig a miniszterelnök kihallgatáson jelent meg a király előtt.

Polgárháború Angliában.

London, márc. 23. Lloyd George ma huddersfieldi beszédében a kormány nevében kijelentette, hogy Anglia a Stuartok ideje óta nem forgott oly nagy veszedelemben, mint most. A miniszter nem mondotta ki ugyan, de az egyesült királyságokban minden ember tudja, hogy Anglia polgárháború előtt áll.

A ma kormányon lévő liberális minisztérium önkormányzatot akar adni Írországnak. Ez mellőzhetetlen szükségesség, mert a százötven év óta folyton forrongó Írország e nélkül a szó szoros értelmében elpusztul. Hogy miért és hogyan pusztul el, ezt is meg kell magyarázni.

Írország 1800-ban elveszítette önállóságát. Ezt megelőzően nagyjában olyan viszonyban volt Angliával, mint most Horvátország Magyarországgal. Mivel az angolok a katolikus íreket teljesen megakarták törni, 1799-ben az angol parlament negyven millió koronát bocsátott az angol kormány diszkreciójára, hogy csináljon valamit az írekkel, a kormány azt csinálta, hogy miután ugyis volt angol párt az ir parlamentben, ezt a pártot, szinte nyílt szavazatvásárlás útján többséggé egészítette ki. Ez a többség azután 1800. május 26-ikán kimondotta, hogy Írország önkormányzatának teljes megszüntetésével az ir parlamentet el kell törölni és Írország további sorsát a londoni közös parlamentre kell bízni.

Azonban az 1800 óta lefolyt idők alatt igen sok angol vándorolt be Írországra, amelynek északnyugati csücske, Ulszter tartomány elangolosodott. Ez volt főfészke az angoloknak, hogy az íreket általában rettetes elnyomás alatt tartották.

Amikor nyilvánvaló volt, hogy Írország ismét autonómiát kezd: Ulszterben az angolok azonnal lázongani kezdtek. Bizonyos, hogy az új ir parlamentnek katolikus többsége és kormánya lesz; ez a türelmetlen angolokra nézve türethetetlen gondolat volt. De mindenki el lehet készülni arra is, hogy az új parlament nem az angol bérlők, földesurak, kereskedők és iparosok érdekeit fogja védelmezni, sőt velük szemben alkalmasint megtorlást is fog alkalmazni az ir nép érdekében az eddig szenvedett sérelmekért.

Az ulszteriek most az angol kormány, az angol hadsereg ellen fognak fegyvert.

Több mint egy éve, hogy Ulszterben megkezdtek az önkéntes csapatok szervezését arra az esetre, ha az angol kormány az ir autonómiát meg akarná valósítani. Egy angol gyáros, Sir Carson állt a mozgalom élére, ő az egész mozgalom szellemi vezére.

Az ulszteri önkéntes hadseregnek ma 110000 tagja van és nyolevanezer puskája. Tüzérsége egyelőre nincsen. Főparanesnoka Sir George Richardson nyugalmazott altábornagy, vezérkari főnöke pedig Hackett Pain ezredes.

London, márc. 23. Az ulszteri helyzet annyira kiélesedett, hogy minden percben számolni kell a fegyveres mozgalom kitörésével.

Az unionisták táborában a legellentétebb hírek vannak forgalomban a hadsereg magatartásáról. Az egyik hír szerint több száz tiszt lemondott rangjáról. Egy másik hír szerint több helyőrségben zavargás tört ki.

A hadügyminisztériumban ma egész nap lázasan dolgoztak. Seely hadügyminiszter hosszú ideig tanácskozott Asquith miniszterelnökkel. Asquith a tanácskozás után a Buckingham palotába ment és jelentést tett a királynak az ulsteri helyzetről.

Hogy milyen válságos a helyzet, az már abból is kitűnik, hogy a legfelsőbb haditanácsnak csaknem minden tagja ott van a hadügyminisztériumban.

Lelkek nemesedése.

A szent áldozások számának emelkedése

Páter Bangha beszédeinek legszebb hatása abban nyilvánult meg, hogy Nagyvárad katolikus társadalmából, mily óriási számban akadtak hitvallók, akik nyilvánosan tanúságot tettek katolikus hitük mellett.

Csak a száraz, a rideg számok beszéljenek.

Vasárnap reggel volt a közös szent áldozás az olasz plébánia templomban. Ez alkalommal — pontos számadatok szerint — ezeröttszázán áldoztak meg. Ezen felül a Bangha páter által tartott szentbeszéd ideje alatt a többi napokon még ezer volt az áldozások száma, úgy hogy a misszió egész ideje alatt összesen 2500-ra ment az áldozások száma. Az olasz plébánia templomban az évi áldozásokat egyik tavaszi missziótól a másikig számítják s e szerint a most lezárt évben az áldozások száma 15,500 volt, 3500-zal több, mint az elmúlt évben.

Érdekes lesz itt felsorolnunk az évi szent áldozások számát a nagyvárad latin szertartású katolikus templomokban és kápolnában. Ezek az adatok a következő képet adják a katolikus Nagyvárad gyönyörű, bensőséges hitéletéről:

Templom vagy kápolna.	Áldozások száma az elmúlt évben.
Székesegyházban	3,000
Papnevelő int. kápolnájában	4,500
Szent Vince int. "	40,000
Szent László menház "	11,500
Olasz plébánia templomban	15,500
Irgalmasok "	220
Premontreiek "	1,900
Szent József int. kápolnájában	7,800
Orsolya zárda templomában	22,000
Szent László "	24,000
Immaculata int. kápolnájában	19,700
Kapucinosok templomában	2,800
Váradvelencei pleb. templ.	8,000
" zárda kápoln.	3,050
Biharm. közkórház "	10,800
Összesen:	174,770

Olyan mélységes katolikus hitéletéről tesznek tanúságot ezek a számok, a minőről néhány év előtt álmodni is alig mertünk. Ha így haladunk, rövidesen el fogjuk érni Nagyváradon az évi 200,000 szentáldozást.

Érdekes, hogy a hitélet bensőségének ilyen gyönyörű emelkedésében Nagyvárad előtt talán csak Budapest van. Budapesten a Jézus szent szive templomban, mint P. Bangha említette, 1912-ben 150,000 volt az áldozások száma, míg 1913-ban ez a szám egyszerre 200,000-re emelkedett, az évi gyarapodás tehát 50,000 volt.

A bensőségében egyre erősödő katolicizmustól lehet ezután kifelé is hatalmas és állandó eredményeket várni.

Az önálló vámterületről.

Dr Soltész Adolf előadása.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara dísztermében érdekes előadást tartott vasárnap délelőtt dr Soltész Adolf közgazdasági író, az Orsz. Iparegyesület aligazgatója.

Az előadáson mintegy 50-en vettek részt, kamarai tagok, iparosok, kereskedők stb.

Dr Moskovits József elnök rövid beszéddel nyitotta meg a gyűlést. Rámutatott az önálló vámterület kérdésének nagy fontosságára.

Dr Soltész Adolf azzal kezdte beszédét, hogy most, a mikor olyan borzalmas csend van a pár év múlva bekövetkező vámtárgyalásokat illetően az országban, Nagyváradon állandóan foglalkoznak ezzel a kérdéssel. Ugy látja gyújtó pontjában Nagyvárad lesz egy nevezetes mozgalomnak, amely innét fog kiindulni. Vágó József nem rég itt tartott előadásában csak futólag foglalkozott a vámpolitika kérdésével. Ő most inkább arra terjeszkedik ki, hogy a vámközösség fentartása mellett, vagy ellenkezőleg induljunk el. Nyakig benne vagyunk a kérdésben s az a kérdés, hogy beleme gyünk-e az önálló vámterületbe, vagy azt hosszú időre eltemetjük. A hallgatás veszedelmes, mert szemben vagyunk egy áramlattal, mely a kiegyezést hosszú időre akarja megkötni. Már Wekerle is a hosszú lejárattal nyilatkozott.

A vámkérdés nem tisztán politikai dolog. Ezután ismerteti Magyarország vámpolitikáját Mária Teréziától Kossuth Lajos akciójáig, mikor a Védő-egyletet megalapította. Arra a következtetésre jut, hogy a közös vámterület és Magyarország elnyomása egy anyaméhből született.

Az önálló vámterület a magyar-iparfejlesztés létérdeke. Van ugyan önálló vám nélkül is ipari fejlődés, gyárak alapítása, de ezt azok a tényezők hozzák létre, amelyekből az iparnak kisarjadni kell. De minő ipari fejlődés lett volna szabad vám mellett.

Majd felsorolja, hogy régen egyes iparágak milyen fejlődés fokán álltak nálunk, de ezeket a közös vám és ennek folytán Ausztria ipara megülte. Nagyváradon is volt híres szelyemző-gyár. Vámvédelem nélkül lehetetlen igazi gyáripár.

Még a mezőgazdasági termények bevitelét is megnehezíti Ausztria. Pl. nyersbőrt fél millió értékben s behozunk 3 millió értékben. Tehát a közös vámterület ma már a mezőgazdaságra sem oly fontos, mint régen. A mezőgazdaságra nagyobb veszedelem a kivándorlás, de ha az ipar fellendül, munkát ad s nem kell kivándorolni.

Ezután a jelenről és a jövőről beszélt. 40 éve lemondunk a vámvédelemről éppen Ausztriával, a legnagyobb közgazdasági ellenséggel szemben, holott most a védvám dominálja a világot. Ez a legerősebb fegyver. Állami szubvenciók, tarifák stb. csak surrogatumok. Önálló vám esetén ezeket a költségeket iparoktatásra lehetne fordítani.

Az önálló vámterület áldásos volna majd minden iparra, talán a malom ipart kivéve, de ez is prosperálna azért. A kartellek is az osztrák ipar erőszakoskodásaira vezethetők vissza s ezek majd megszűnnek, ha nem lesz baj az osztrák versennyel.

Az igaz, hogy az önálló vámterületért áldozatot kell hozni. De áldoznak rengeteget háborúra is, — a vámkérdés is vértelen háború. Közbeeső vámvonal nem helyes, de becsületes, mérsékelt vámszedést kell kötni Ausztriával. Az is igaz, hogy az önálló vámterületnek azonnal nem lenne nagy hatása, de a fejlődés akadályai megszűnnék. Bármilyen lenne a helyzet, a mainál bizonyosan jobb lesz. Az önálló vámterület érdeke a gazdának, iparosnak, kereskedőnek, érdeke az egész ország népének, mert az ipari fejlődés haladást, jólétet és boldog Magyarországot jelent.

Hive az önálló vámterületnek, de beismeri,

hogy a mai helyzetünk rosszabb, mint volt a legutóbbi kiegyezési tárgyalásoknál. Az 1908. évi vámszerződés a közönség előtt kompromittálta az önálló vámterület kérdését; a gazdasági válság elgyöngyítette az országot; Ausztria behozatala emelkedett, így az átmenet az önálló vámterületre nehezebb volna. Ezek a körülmények megfontolásra késztetnek, de azért nem szabad visszariadni. Hiszi, hogy most odaát is erősebb támogatásra találna az olyan akció, amely a surlódási pontokat Ausztriával csökkentené. Nagy baj az, hogy az egész országban nagy az elernyedés, a nemtörődés ez iránt a fontos kérdés iránt.

A szép előadást jogosan megtapsolták.

Dr Moskovits József a saját és a kamara nevében köszönetet mond az előadónak a tanulságos és nagybecsű előadásért. A nagy kérdést igyekeznek felszínre tartani s a közgazdasági véleményt teremtsük meg. Sajnos, hogy most is a pártpolitika szempontjából akarják ezen nagy kérdést megoldani, pedig ettől függ Magyarország vagyonosodása. (Éljenzés.)

Az Új Nagyvárad megszólalt.

— Levél a szerkesztőhöz. —

Igen tisztelt Szerkesztő Ur!

Vasárnapi nagy ünnepünkön, a sajtógyűlésen én is jelen voltam, s engedje, meg hogy ezuton számoljak be néhány impressziómról.

Sokan voltunk, ez tagadhatatlan. Alig vettem észre a nagy tömegben, hogy milyen vendég van a közvetlen közelségemben. Izgatott, folyton mozgolódó, nyugtalan fiatal ember, kinek viselkedése, no meg merész vágása orra elárulta, hogy nem a mi táborunkból való.

Eleinte kevés figyelmet fordítottam rá. De jön Bangha páter, beszél szépen, kedvesen.

„... S aki azt mondja, hogy a katolikus renesszánsz nincs meg Nagyváradon, az jöjjön ide e nagyszerű terembe s sülyedjen el, — ha úgy tetszik — szégyenletében!”

Mindenki tapsol, éljenez, ami hőstünk ott áll némán, szótalan. És a páter beszél tovább. Aranyos szavai ellenállhatatlan erővel ragadják magukkal a közönséget. A nők tapsolnak, a férfiak helyeselnek, éljeneznek, mindenki lelkesedik — csak az a fiatal ember áll ott előttem szótalanul, halványan. Néha megpróbál mosolyogni, hogy azt higgyük, hogy ő is velünk örül. Pedig... No de hagyjuk!

Ezek az előzmények jutottak eszembe, mikor ma véletlenül a kezembe jutott az U. N. egyik friss példány. (Pirulás nélkül megjegyzem, hogy még idáig nem olvastam U. N.-t) Hátha épen az én fiatal emberem volt az alkalmi tudósító?! No de mellékes, akárki írta, fő az, hogy az Új Nagyvárad megint Bangha páterrel foglalkozik. Tekintet nélkül arra, hogy csak azzal kell foglalkozni, hogy csak azt kell támadni, aki erős, konstátálhatom, hogy a kiküldött riporter kénytelen volt elismerni, hogy „sokan voltak számra nézve, de kevesen sulyban.”

Hamarjában azt sem tudom, mit értek ezen? Talán azt, hogy nemcsak grófok, püspökök, kanonokok, katonatisztek, ügyvédek voltak jelen, hanem jóra való iparos, kereskedő családok, kevésbé tehetős emberek és — zsidók is? Ezt akarja bizonyára jelenteni az a lenéző hang, mit az U. N. használ azokkal szemben, kik nem püspökök, nem gazdag urak, nem előkelők s evvel mutatja meg említett lap, hogy fér meg egy csárdába két dudás, hogy fér meg egy lapon a „papok és urak” szidalmazása s azok becsúrlése, kik se nem papok, se nem urak!

Hogy is van tovább?! Hogy „Bangha páter a poklok tüzét idézte az Új Nagyváradra?” Uraim, ott volt a Tiszántúl egész gárdája, ott voltunk vagy háromezren, ki hallotta Bangha páter ajkáról az U. N.-t emlegetni. Én csak arra emlékszem, hogy Bangha azt mondta: „... csak a nagyvárad kis lapocskák, miket említeni sem érdemes.” Jelentkezett tehát ez egyik „említésre sem méltó” lapocská.

S még egyet. Hogy „4 század óta a világirodalom legértékesebb írásai, az irodalom remekei, a felszabaduló ember legdrágább kincsei jutottak a jezsuiták indexére.“

Fojtsuk el a nevetést és bosszúságot s mint legvalószínűbb tény fogadjuk el, hogy odaát nincsenek tisztában az „értékes“, a „remek“, a „kincs“ fogalmaival.

Maradtam
kiváló tisztelettel
a Szerkesztő ur alázatos szolgálja
EGY KATHOLIKUS.

SAJTÓGYÜLÉS NAGYVÁRADON

Bangha Béla a katolikus sajtóról.

Vasárnap a katolikus sajtó ünnepe volt Nagyváradon. *Bangha Béla* dr a katolikus sajtó, a katolikus reneszánsz zseniális apostola tartott beszédet a sajtóról, a katolikus sajtóról és megmozgatta és magával ragadta Nagyvárad keresztény társadalmát. Imponáló és fenséges volt. Gyönyörű és diadalmos napja a katolikus restaurációnak, méltó befejezése a jézustársasági atya missziójának, a katolikus sajtó-propaganda hatalmas győzelemmel haladt előre vasárnap. És ki szegezhetné le, nagyobb, lelkesebb örömmel ezt a tény, mint mi, mint a *Tiszántúl*, hiszen *Bangha Béla* „mi fehér, aranykeresztes zászlónknak volt a zászlóvivője, a mi igazságainkat hirdette a szó ragyogó erejével, a mi igazságainknak szerzett híveket, az egész nagyvárad katolikus társadalom lelkébe véste, hogy a tisztességes, a katolikus sajtó mindenkéltt.

Bangha Béla jezsuita atya neve ma már fogalom Nagyváradon, szeretet és rajongás veszi körül, jött és győzött, a lelkeket győzte meg a katolikus igazság számára, a katolikus igazság fenséges erejével. Hatalmas és nagystilű ember, apostoli lélek, akinek a nagy tudásánál, zsenialitásánál csak a katolicizmus, a keresztény reneszánsz iránti izzó, tüzes szeretete nagyobb. És a szeretetnek ez a tüze ott ragyog a szemében, érzik minden mozdulatán, minden tettén, kihangzik minden szavából. Ebben rejlik csodás ereje, lebilincselő egyénisége, amellyel mint valami mágnes vonzza magához a híveket. Olyan szónok, amilyen kevés van az országban; mindig van mondanivalója, mindig szellemes és mindig friss, buzog a lelkéből a gondolatok tiszta áradata, mint a hatalmas és gyönyörű hegyek gazdag, kiapadhatatlan forrása... Minden skálán igazi, bámulatos művészettel játszik. Maró szatirája az ellenfél veséjébe vág, nem üt, csak szur és úgy tud találni, hogy egyszerűen megsemmisíti az ellenséget. Nagyszerű és magával ragadó, amikor a mi igazságunkért száll sikra és vezet mindig előre a kath. restauráció útján.

Vasárnapi beszéde frappirozta az óriási hallgatóságot. Ilyen hatalmas fényes és igazi erkölcsi sikerű katolikus gyűlés még nem volt Nagyváradon. Hatalmas és meglepő arányok, gyönyörű eredmények. Boldog és büszke lehet érte a várad katolicizmus...

Négy óra után már hömpölygött, áradt a hatalmas tömeg a város minden részéből a Kör új palotájába. Imponálóan hatalmas tömeg jött össze, az óriási díszterem zsúfo-

lásig tömve volt emberrel, a karzatok szintén.

Voltak körülbelül háromezren és csak azért nem többen, mert már nem volt egy talpalatnyi hely sem a teremben. És képviselve volt ott a kath. társadalom minden rétege, az egész kath. intelligencia. Megjelent a sajtógyűlésen gróf *Széchenyi Miklós* v. b. t. t. megyéspüspök is. Ott voltak: dr *Belopotoczky Kálmán* v. b. t. t. nagyprépost, *Fetser Antal* fsz. püspök, dr *Karácsonyi János*, dr *Vueskics Gyula*, Grócz *Béla*, *Bundala Mihály* kanonokok, dr *Lopussny Gyula*, dr *Némethy Gyula*, *Mayer Antal* tb. kanonokok, *Brém Lőrinc*, *Kozári Gyula*, dr *Mazurek Gyula*, dr *Molnár Imre*, *Bócz Géza*, *Justh Károly*, *Ujfalussy Géza*, *Németh István*, *Gyarmathy Viktor*, *Kováts S. János*, dr *Kiss Döme*, dr *Krúger Aladár*, dr *Imrik Gusztáv*, dr *Gúta Elemér*, *Bozóky százados*, *Mártonffy Gyula*, *Szolnok Jenő*, stb. stb.

Pont 5 óra volt, amikor a terembe érkezett *Bangha Béla* dr. Az ajtóban lezúgott az éljen és percekig viharzott, hullámzott a lelkes, tüzes éljen rivalgás és tapsorkán, amellyel az apostoli lelkű papot ünnepeleek.

Azután kezdetét vette az ünnepély. A róm. kath. tanítóképző férfikara *Lányi Ernő* imáját adta elő pompás betanulással és nagy művészettel *Resck Mihály* zenetanár vezetésével. Az éljenzés után dr *Popity János* ügyvéd frappáns hatás mellett szavalta el *Sik Sándor* Jeremiada e. költeményét.

Most következett *Bangha Béla* előadása. Ismét megújult az ünneplés, a szeretet fakasztotta lelkes ünneplés, taps és éljenvihar. Azután egyszerre elcsendesedett minden és *P. Bangha Béla* megtartotta előadását, amelynek bő és kimerítő tartalmát lapunk vezetőhelyén közöljük.

A beszéde alatt is számtalanszor megújult az éljenzés, taps és helyeslés, a beszéd befejeztével pedig hosszú-hosszu percekig nem akart szünni a zugó éljenzés és taps. Ilyen őszinte és nagy lelkesedéssel még senkit sem ünnepeleek Nagyváradon.

A bájos és kedves sajtó-hölgyikék, a „teremőrök“ pedig aratták a beszéd pozitív, kézzelfogható eredményeit. Előfizetőket gyűjtötték a *Tiszántúl* és a többi kath. lapok számára, pénzüdmány is jött bőven a kath. sajtó javára.

A sajtóünnep a Hymnusz eléneklése mellett ért véget.

*

Este 9 órakor az Urak Mária Kongregációja társasvacsorát rendezett a Katolikus Kör dísztermében *Bangha Béla* tiszteletére; a vacsorán megjelentek gróf *Széchenyi Miklós* v. b. t. t. megyés püspök, dr *Belopotoczky Kálmán* v. b. t. t. nagyprépost, *Fetser Antal* felszentelt püspök, gróf *Erdődy Tamás*, dr *Karácsonyi János*, dr *Vueskics Gyula* kanonokok dr *Némethy Gyula*, *Mayer Antal* tb. kanonokok, a theologiai tanári kar és a lelkészkedő papság tagjai közül számosan, valamint a kongregáció tagjai teljes számmal.

„The Roosevelt Shoe“
amerikai cipők
12 50 és 16 50 kizárólag

Reichard Dezső

cégnél

Rákóczi-ut Orsolya zárda
épületében kaphatók.

Ügyvédi kamara közgyűlése.

Vasárnap volt az ügyvédi kamara tisztújító közgyűlése, melyen a régi tisztviselők pártja vívta meg küzdelmét a radikális párttal, mely a régi tisztikar helyett újakat akart. Beadatott 290 szavazat. A választás a radikálisok győzelmével végződött. Megválasztottak:

Elnök: dr *Wallner Ödön* 253 szavazattal.

Elnökhelyettes: dr *Adorján Emil* 181 szavazattal.

Titkár: dr *Thury Kálmán* 284 szavazattal.

Ügyész: *Szacsvay Ákos* 285 szavazattal.

Ügyészhelyettes: dr *Várad Ödön* 191 szavazattal.

Pénztárnok: dr *Stern László* 283 szavazattal.

Választmányi tagok: Dr *Kiss Döme*, dr *Békési Gyula*, dr *Adorján Ármin*, dr *Medvigy Gábor*, dr *Rozvány Jenő*, dr *Zigre Miklós*, dr *Olasz Béla*, dr *Kotzó Jenő*, dr *Kovács Zsigmond*, dr *Fényes Ödön*, dr *Ney Pál*, dr *Fleischer Béla*.

Az ujonnan megválasztott tiszti karban 10 zsidó és szabadkőműves van, tehát a többség az övék.

A választást megelőzte az igazságügy-miniszterhez intézendő jelentés felolvasása. A jelentés aggasztónak találja a törvényhozás mult évi tömeges és gyors törvényalkotó tevékenységét. A parlament egyes bajok tüneti kezeléseként törvényeket alkot, melyek azonban nem alkalmasok a társadalmi bajt orvosolni, hanem csak az államhatalom növelésére szolgálnak. Részben olyanok a törvények, melyekből hiányzik a realis élet ismerete, nem mentek keresztül a közvélemény itéletének retortáján, hanem mint idegen anyagok kerülnek bele a jogrendszerünk vérkeringésébe. Érthető tehát az aggodalom, mely az abnormális módon felhalmozott törvényekkel szemben megnyilvánul. A politikai természetű törvényekre nem kíván foglalkozni a jelentés, mert rendkívüli közgyűlésén már állásfoglalt ezekkel szemben s az elmúlt idő csak megerősítette e véleményét.

Sürgeti a jelentés a polgári törvénykönyv megalkotásának szükségességét s hogy adassék mód a törvénytervezetek készítésénél, hogy szakemberek hozzászólhassanak. Felpanaszolja a jelentés a bírák túlterheltségét, s ily esekély létszám mellett a polgári perrendtartás életbeléptetése lehetetlen. Foglalkozik végül a jelentés az ügyvédi kar szomorú anyagi helyzetével, melyre nézve jogos várakozással néz a miniszternek ez irányú tevékenysége elé.

A jelentéshez többen szólottak. Dr *György Ernő* kívánja, hogy azzal egészítsék ki a jelentést annak konstatálásával, hogy a törvényhozás mult évben alkotott törvényeiben a szabadságjogok visszaszorításának célzata van meg. Ezen jogok védelme mindig legszebb hivatása volt az ügyvédeknek, s azért sajnálattal látja ezen jogok letörését a törvényhozás egész működésében, főként a választójogi reformban és az esküdtzéki törvényben.

Indítványozza, hogy vegyék fel a jelentésbe a kamara kívánságát a sajtó- és az esküdtzéki törvények megreformálása iránt. Dr *Kotzó Jenő* sérelem gyanánt kéri

felvenni a jelentésbe azt, hogy miniszteri rendelettel lett megállapítva a bíróságok dél-előtti hivatalos órája, ezzel pedig sérelem éri a jogkereső közönséget a 3 napos terminusoknál.

Verebély Hugó budapesti ügyvéd esete miatt tiltakozás felvételét kívánja a jelentésbe s a kari tekintély megsértését látja abban, hogy Verebélyt az összeférhetetlenségi bizottság kivezettette. Az ügyvéd hatóságok előtt mindenkit képviselhet s e jogában Verebélyt korlátozták.

Dr Medvigy Gábor helyesli az indítványt, mert az ügyvédet semmiféle hatóság sem tilthatja el működésétől.

A két indítványt egyhangulag elfogadták.

Dr Fleischer Béla kérte, hogy a jelentésbe vegyék fel azt a kívánságot, hogy ugy alkottassék meg az ügyvédi rendtartás, hogy a kamara választmánya a következő ciklusra ne legyen megválasztható.

Dr Fehér Márton javasolta, hogy a kamarai illetéket progresszív módon vessék ki s az ügyvédek között 3 fokot állapítsanak meg.

Az indítványokat egyhangulag elfogadták s 10-es bizottságot küldtek ki a jelentés végleges megszövegezésére.

Aztán kezdetét vette a választás, melynek eredményét már fent ismertettük.

Kiöntött a Körözs.

Elmult a veszedelem.

A napokig tartó esőzés nagyon megárasztotta a Körözszt. Tegnap este, amikor szerencsére kiderült az égbolt a folyó több helyen kilépett a medréből, sőt a Pece is kitett magáért. Szintén kiöntött.

Vasárnap este kezdődött az áradás. Akkorra érkezett Nagyvárád alá a hegyekről lezuhanó víztömeg. Tegnap reggelre pedig olyan nagyra dagadt a folyó, mint az emlékezetes őszi áradáskor.

Legelőször a várad-velencei utcákat és a város határában levő mezőséget borította el a víz. A város legvégső utcaiban, Szöllös-, Kertész- stb. utcában reggel négy órakor félméteres volt az ár.

Hozzájött ehhez a Pece kiöntése is. A patak nagyon gyorsan áradt meg és előntötte a Bernát-féle téglagyár területét és összeömlött a Körözs árjával.

A reggeli áradás következtében a hetivásárra igyekező falusiak nem tudtak bejönni a városba. A lovak süggyeig ért a víz az országuton és a parasztok inkább visszafordultak, semhogy tönkre tegyék a portékájukat.

Az áradás tegnap délelőtt és délután szépen visszavonult. A Körözs és a Pece visszatértek medreikbe. Elmult minden veszély. Csak a hátramaradt iszapréteg mulatta, hogy a folyó és a patak kiöntöttek.

Amikor a Körözs áradása megkezdődött, Pikó János, Niesner Aladár városi mérnökök azonnal kiszállottak a velencei partokra, hogy ha komolyabb veszedelem fenyegetné a várost, a szükséges óvintézkedéseket megtegyék.

Tegnap pedig az exponáltabb helyeken a rendőrség részéről Vadász József rendőrfelügyelő volt jelen, a rend fentartása céljából.

Felhívás előfizetésre.

Április elsejével új előfizetést nyitunk a Tiszántúltra.

Az után a hatalmas, gyönyörű beszéd után, melyben P. Bangha a keresztény sajtó jelentőségét olyan megragadó szavakkal mutatta ki, fölösleges volna nekünk ismételt hangsúlyoznunk, hogy keresztény ember csak keresztény ujságot járathat.

Kelet-Magyarország egyetlen keresztény napilapja a

TISZÁNTÚL,

mely a milyen törhetetlenül ragaszkodik az ezeréves Magyarország ősi keresztény és magyar tradícióihoz, épp olyan mértékben minden ízében modern, eleven, jól értesült lap. Politikai iránya komoly, higgadt, minden szélsőségtől ment. Vezérgondolata: csak igazat írni, de az igazat mindig megírni. Soha olyasmit nem ír a

TISZÁNTÚL,

ami bárkinek erkölcsi érzékét sértené; ellenkezőleg, hirdetője és megvalósítója annak az elvnek, hogy a sajtó legyen az erkölcsi-ségnek legfőbb őre.

Maga dr Bangha Béla nyíltan hirdette, hogy a

TISZÁNTÚL

ma a vidék legjobb katolikus napilapja, mely elevenség, változatosság tekintetében bármely más lappal kiállja a versenyt, erkölcsi színvonal és izlés tekintetében pedig valamennyi kereszténységtől távol álló sajtótermékeket messze felülmúlja.

Az egész keresztény Nagyvárádkhoz és Biharmegyéhez fordulunk: karolja fel állandó lelkesedéssel a katolikus sajtó ügyét, terjessze mindenki lapunkat, szerezzenek folyton új előfizetőket s ezzel tegyék lehetővé egy hatalmas, impozáns keresztény közvélemény kialakulását.

A Tiszántúl

szerkesztősége és kiadóhivatala.

Csőd után csőd.

Az Amerikai Bőráruház vergődése.

A múlt évi szomorú pénzügyi viszonyok még kísértének Nagyvárád közigazgatási életében. A sok üzleti összeroppanás nagy depri-máltságot keltett és tartózkodásra intette a merészebb embereket.

Az Amerikai Bőráruház kevés reménységgel indult meg Nagyvárádon.

Nagy Teleky-utcán lévő üzlethelyisége nem bírta levérni a bevett, régi cégeket és átalakult bizományi üzletté.

Az üzlet agilis vezetője Adler Ferenc elkövetett mindent, hogy megmentse üzletét és érdekköreit. Már ezelőtt 6 hónappal csődbe ment, de akkor a bíróság vagyontalanság miatt megszüntette a csődöt. Majd felesége Hillinger B. nevében új üzletet nyitott, bizományba vett át nagymennyiségű árut Mandel Géza bőrnagykereskedőtől. Több mint 6000 korona erejéig volt érdekelve az üzletben Mandel Géza, aki a legszélsőbb engedékenységgel volt a küzködő céggel szemben.

Mindamellet az Amerikai Bőráruház nem kerülhette el sorsát. Megesappant vevőközönsége alig szolgáltatott némi forgalmat s mind

bizonyosabbá vált, hogy a cég ismét esődbe megy.

Mandel Géza üdvözölje dr Neumann Jenő útján meg is kérte Adler ellen a csődöt s a bűnügyi zárlat elrendelését. Kimutatta feljelentésében, hogy már 1500 kor. értékkel nem tud elszámolni a cég és erre nem is tud fedezetet felmutatni. Kérte a veszély alapján a bűnügyi zárlat sürgős elrendelését.

Azonban a vizsgálóbíró nem rendelte el a zárlatot, mivel nem látott fenforogni semminő veszélyt. Felebbezés folytán a vádtanács tegnap foglalkozott az ügygel és a bűnügyi zárlat elrendelése mellett foglalt állást. Ezt foganatosította is tegnap a rendőrség. A bizományi áruk azonban nem nyujtanak kellő fedezetet s mivel a cég nem számolt el 1500 koronával, vezetője ellen bünvádi eljárás indult.

Érdekes fényképezések a kávéházak különhelyiségeiben.

A nagyváradi rendőrség igen érdekes eszközzel akarja kiirtani a veszedelmesen dühögő kártyajátékokat. Ismeretes dolog, hogy egyes kávéházak különhelyiségeket tartanak fent, a tiltott szerenesejátékok folytatására, ahol zöld villanyfény mellett a leghazárdabb játékok szedik áldozataikat.

Egy előkelő család tagjai többször fordultak a rendőrfőkapitányhoz azzal a kérelemmel, hogy üssön rajta ezeken a veszélyes helyiségeken, mert nemesak nagy vagyont veszített el egyik tagjuk, hanem tönkre teszi egészségét is.

A rendőrfőkapitány utasítására Jánossy Gyula főkapitányhelyettes több detektívvel, továbbá Egely Alajos, Bodó László és Zilahy Antal rendőrtisztekkel sorra vették a nagyváradi kávéházakat. Több kávéházban találtak apróbb kompániákat, amelyek filléres hazárdjátékot játszottak.

Ezeket az érdekes csoportokat aztán Vas Károly detektív megörökítette a rendőrség számára, hogy idő múltán le ne tagadhassák az illetők a rajtacsípést. Magnéziumfény mellett pillanatfelvételt csinált s minden játékos a mellen keresztbe tett kézzel kellett hogy álljon a csoportban.

Ez a megdönthetetlen bizonyíték nagyon jó, mert a kibicek, akiket tanuk gyanánt idéznek a bíróság elé, igen gyakran elfeledkeznek a „jelenvoltakról” . . .

Az egyik kávéházban találtak nagyobb bankot is, felül hétszáz koronán. A kártyaszobából pincérek jöttek ki üres findzsákkal és a zöld asztalon szanaszét kiflimaradékok hevertek. Két detektív hirtelen az asztalhoz ugrott.

— A törvény nevében! kiáltották és rátették kezüket a halompénzre. Lefoglaltak ezen kívül négy tucat francia kártyát és felírták az összes urak neveit. Azonban a feljelentő család tagja véletlenül nem volt jelen. Az eljárást megindította a rendőrség a játékosok és a bérlő ellen. Azonban majd a bíróság előtt tisztázódik, illetőleg dől el, hogy valóban hazárdjátékot játszottak-e vagy sem. Ma még erről nem nyilatkozhatik senki.

A rendőrségnek ez az erélyes fellépése bizonytalanságot hozza a járulni ahhoz, hogy a hazárdjátékoktól elvegye az emberek kedvét. Talán kevesebb lesz a kávéház, de több lesz a megmaradó egzisztencia.

Uri fehérnemű, «FOWNES»
keztű, «Habig» kalap, ere-
deti ANGOL CIPO

egyedüli raktár
Róth M. Utódánál.

..HIREK..

Tájékoztató.

Március 27. d. u. fél 6-kor Kath. Kör bójti estélye.

Március 29. d. u. 3-kor: Váradvelencei Kath. Kör bójti estélye.

Április 3. d. u. fél 6-kor Kath. Kör bójti estélye.

Április 5. d. u. 5 órakor: Váradvelencei Kath. Kör bójti estélye.

BANGHA BÉLA BESZÉDEI.

— Hatodik nap. —

A vasárnap valóban P. Bangha Béla diadalának napja volt. Azok a gyönyörű beszédek elérték azt az eredményt, melynél magasabb hatást még senki sem ért el Nagyvárad városában. A reggeli áldozásnál 1500 hívő áldozott meg a váradolási plébánia templomban. Reggel 7 órakor tartotta Bangha Béla utolsó beszédét és a kora reggeli idő dacára az egész templom telve volt ájtatoskodó közönséggel.

Fél nyolckor kezdetét vette a szentmise, melyet a főoltárnál gróf Széchényi Miklós püspök mondott, a mellékoltároknál Belopotoczky Kálmán és Fetszer Antal felszentelt püspökök mondtak.

Mise közben mindhárom püspök végezte az áldozást, melyen megható volt látni a szegény munkás emberek mellett társadalmunk előkelőségeit s a sok katonai egyenruhát.

Ezek a napok egy magasabb kultúra napjai voltak Nagyvárad közönségének, s örökké feledhetetlen emléket hagyott annak a sok ezer embernek, akik P. Bangha beszédeit végig hallgatták.

Bangha Béla utolsó beszéde következő:

Amiről az öröklámpa beszél.

(Befejező-beszéd a közös szent áldozás előtt.)

Mikor Krisztus övétől bucsuzott, szebb atyai intelmet nem hagyhatott itt hagyandó híveinek mint e szót: „Maradjatok az én szeretetemben”. Ezzel a szóval akarjuk leráznunk a lelki felujulás e kegyelemteljes napjait: egy szent, szeretettől áthatott vallásos aktusban, a szent áldozás békecsókjában akarunk egyesülni a Szívek Királya- és központjával, Krisztussal.

Ennek a szeretetnek az Eucharisztika és a lélek közt találó szimbóluma az öröklámpa, melynek pislogó fénye mintha nagy, impozáns, szeretetteljes párbeszédet örökítene meg Krisztus és a lelkek között.

Mit is mond itt Krisztus nekünk? Mire int az öröklámpa:

Mindenekelőtt arra, hogy az Isten bennünket végtelenül szeret. Különbözik nem volt volna értelme akkora önfeláldozásnak és önmegaláztatásnak. Itt akart maradni köztünk, bárha titokzatosan; közelről akarta hallani panaszainkat, érezni szívünk dobogását, felszárítani könnyeinket, védelmezni lelkünk tisztaságát.

Másodszor emlékeztet az örök lámpa arra, hogy a mi lelkünk végtelen érték. Ha egyik mérlegserpenyőbe az egész világ minden kincsét, sőt akár az Istenember véré tennők, a másikba a mi lelkünket, a mérleg emennek oldalán sülyedne le: az Istenember legalább a véré is odaadta a lélekért. Nem szabad hát kicsi értéknek tartanunk azt s esetleg könnyelműen a sárban a bűnök iszapjában elveszni hagyni.

Harmadszor azt mondja még az öröklámpa, hogy a mi igazi életünk odafenn vár mireánk. Egy végtelen boldog, örök valóság a mi rendeltetésünk: csak ennek megnyerése s biztosítása lehetett megfelelő ráció arra, hogy az Istenember ily isteni eszközökkel igyekezett lelkünk üdvözítésében segítségünkre lenni.

De jelentse viszont az öröklámpa Krisztusnak a mi részünkről is azt a mélyszéges szeretetet és ragaszkodást, mellyel oltárát körülrajongjuk s melyet az életben hű, jellemes, gyakorlati kath. kitétellet és hitvallással akarunk dokumentálni. Ez a „gyakorlati katolicizmus” lesz a legszebb gyümölcse a napok fenkölt munkájának s lesz a legméltóbb válasz a mi részünkről is a Krisztus búcsu-intelmére: „Manete in dilectione mea: Maradjatok az én szeretetemben!”

*** P. Bangha Béla elutazása.** Dr. Bangha Béla tegnap reggel utazott vissza Nagyváradról Budapestre. A pályaudvarra számosan kikisérték Nagyvárad intelligenciájából, hogy ezzel is dokumentálják szeretetüket és hálájukat azért a nagy és nemes munkáért, melyet Bangha Nagyváradon kifejtett.

*** A főkapitány üdvözlése.** Gerő Ármán főkapitány iránt jubileuma alkalmából még mindig tömegesen érkeznek gratulációk. A helybeli testületek közül vasárnap délelőtt a Nagyvárad-i Ipartestület kebelében alakult Hitelszövetkezet igazgatósága és felügyelő bizottsága tisztelgett Gerő Ármánál. Rendes Vilmos üdvözölte a főkapitányt, kiemelte, hogy mint egyik alapító tag is nagy érdemeket szerzett. A főkapitány melegen megköszönte a gratulálást.

*** A választók névjegyzéke.** Nagyvárad város bíráló választmánya április 1-én délelőtt 10 órakor a városházán ülést tart, amelyen a választók névjegyzéke ügyében tanácskoznak.

*** Előkészületek a restaurációra.** A városi tisztújítás foglalkoztatja most nemcsak a tisztviselőket, de a városatyákat is. Tegnap még érkezett az alkaptányi állásra egy elkésett pályázat Kecskemétről. Tormássy J., aki szintén Kecskemétről pályázott az alkaptányi állások egyikére, másutt nagyobb szerencsével pályázott, amennyiben időközben kineveztetett Zólyomban rendőrkaptányyná. Érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy Dús László nyug. v. főügyész pályázatát, amelyet a városi főügyészi állásra adott be, visszavonta.

*** A munkapárt Nagykőrösön.** A nemzeti munkapárt tegnap óriási lelkesedéssel alakult meg Nagykőrösön. Az alakuló gyűlésen a központi vezetőség számos vezérférfia is megjelent.

*** Agyonlőtte a sógornőjét.** Nagybeeskereken Matola József póstatiszt egy revolverrel játszott s eközben a fegyver elsült. A golyó a póstatiszt sógornője fejébe furdott s azonnal megölte. Ezenkívül egy idegon leányt is megsebesített, aki véletlenül a szobában tartózkodott.

*** Tanoncok orvosi megvizsgálása.** Ismételten felhívjuk az iparosok figyelmét arra, hogy a tanoncokat szegődötés előtt a betegsegélyző pénztárban vizsgáltassék meg, mert anélkül közgyűlésünk határozata alapján szerződés meg nem köthető.

*** Udránszky László dr. halála.** Udránszky László dr. egyetemi tanár a budapesti egyetem élettani intézetének igazgatója szombat este fél tíz órakor hirtelen elhunyt. Az elhunyt egyetemi tanár neje Ghyezy Margit, unokahuga b. e. Szmracsányi Pál megyéspüspöknek, aki esketésüket is itt végezte Nagyváradon a püspöki palota házi kápolnájában. Udránszky dr. szombaton este fél tíz óra tájban ment haza az intézetben levő lakására, a lépcsőházban hirtelen rosszul lett és mire föl vitték lakásába, már halott volt. Temetése hétfőn délután négy órakor volt a tudományegyetem központi épületének előcsarnokából, ahonnan a holttestet beszentelés után a Zsolna mellett levő Biesefaluba vitték. A temetést Fetszer Antal felszentelt püspök végezte a család felkérésére. A temetésre felutazott Budapestre Brém Lőrinc pápai káplán, püspöki titkár is, aki b. e. Szmracsányi Pál püspöknek is kedvelt udvari papja volt.

*** A hirdetésűj rendezése.** A hirdetési szabályrendeletet március 1-én életbeléptette Nagyvárad városa. A dolog egészen új s ezért nagyon helyes, hogy a város nem lép fel teljes szigorral a szabályrendelet intézkedésének keresztülvitelénél. Pásztor Ede, aki a város részéről kezeli az egész hirdetésűjvet, Budapesten tanulmányozta a fővárosi hirdető hivatal kezelését. Szántó A. a fővárosi hirdető hivatal vezetője előzékenyen megismertette a hirdetések kezelését s készséggel fogadta, hogy a nagyvárad-i hirdetésűjveti vezetőséggel állandó összeköttetésbe lép. — Pásztor Ede előterjesztést tett a városi tanáshoz, hogy a kirakatokban elhelyezett lakáshirdetéseket szabályozza, minthogy ez is díjazás alá esik. A tanács méltányosan és kiméletesen kívánja ezt a kérdést megoldani. Április 1-től kezdve a kirakatokban elhelyezett lakáshirdetéseket heti 1 koronában, havi 2 koronában állapítja meg. A sétaterekre 500 padot helyeznek ki s ezekre is vesz fel hirdetést a városi hirdetési vállalat, méltányos árban. — Pásztor Edenek sikerült a hirdető oszlopokra budapesti cégek hirdetésűj is szerzeni.

*** Megszűnt a Szalontai Friss Ujság.** Négy évvel ezelőtt, amikor a leghevesebb volt a politikai küzdelem Nagy-szalontán, a kuruc 48-asok városában egy krajcáros lap indult meg. Célja volt a szalontai munkapárt erősítése. Nehéz feladatra vállalkozott a lapocska, de feladatának kétségtelenül megfelelt. Rengeteg anyagi áldozatot igényelt a lap fenntartása, de mégis fenntartották addig míg szükség volt rá. Most azonban úgy találták a lap fenntartói, hogy a lap további küzdelmeire már nincs szükség és megszüntették a lapot. Vasárnap jelent meg a kis ujság utolsó száma.

*** Az asztaltársaság összejövetele.** Az Ipartestületi Asztaltársaság rendes összejövetelét ma, szerdán este a szokott helyen, az Arany Sas termében fogja megtartani.

*** Abdul Hamid haldoklik.** Londonból jelentik: Ide érkezett hírek szerint Abdul Hamid volt szultán állapota nagy részben rosszabbodott és orvosai kijelentése szerint közel van a halála.

* **Andrássy Manó gróf özvegye meghalt.** Bécsből jelentik, hogy Andrássy Manó gróf özvegye, született Pálffy Gabriella grófnő csillagkeresztes hölgy, boldogult Erzsébet királyné volt palotahölgye, bécsi palotájában meghalt. Az elhunyt beszentelése Bécsben ma, kedden délután négy órakor lesz. Holttestét Krasznahorkára viszik, ahol a családi sírboltban esütörtökön fogják örök nyugalomra helyezni.

* **Egy aviatikus halála.** Bazelből jelentik, hogy Borer svájci aviatikus gépével lezuhant és életét vesztette.

* **Kocsiszemle.** A szokásos tavaszi bérkoesi, ló és szerszám szemlét ez év április 21 és 22-én fogja a rendőrfőkapitány jelenlétében egy bizottság megtartani. Mint-hogy az utóbbi időben egyes bérkoesi tulajdonos rossz állapotban levő kocsikkal, kopott és megrongált szerszámokkal, sőt lecsigázott és fuvarozásra alkalmatlan lovakkal folytatja iparát, a rendőrfőkapitány figyelmezteti az összes bérkoesi tulajdonosokat, hogy eskis kifogástalan karban lévő járművekkel, lovakkal és szerszámokkal rendelkező bérkoesitulajdonos kaphat állomáshelyet.

* **Hazafias ünnepély az Ifjusági Egyesületben.** Minden ízében kedves márc. 15-iki ünnepély volt vasárnap az Ifjusági Egyesületben, amelynek műsorából különösen kivált Kossuth Lajos kora előadása Zsarkó Jánostól, Egy nemzeti hadsereg Zsigován Simontól és a Magyar Szabadságharc sz. Tóth Lászlótól. Az Eper c. szindarab legjobb szereplője Zsigován Simon volt. Különbösen az ünnepély műsora a következő volt:

1. Himnusz az ifjusági énekkar által.
2. Ünnepi beszéd tartja Mikussay József tanárelnök.
3. Szavaltatok a) Március 15. Erdélyi Zoltántól szavalja Eichenvald Henrik b) Előre Tóth Kálmántól szavalja Nyerges Sándor. c) Kossuth Lajos kora előadja, Zsarkó János. d) Egy nemzeti hadsereg előadja, Zsigován Simon. e) Nemzeti dal Petőfitől szavalja, Nagy György. f) Magyar Szabadságharc Barany Istvántól, szavalja Tóth László. g) Az első áldozat előadja Fleisz József. 4. Magyar dalok az énekkar által előadva. 5. Az eper, egy felvonásos szindarab Schmid Kristóftól. Szereplői: Erdőtelki: Megyesy József. Jakab: Nyerges Sándor. Károly: Krammer Ferenc. Zsófi: Nagy Juliska. Ferenc: Béles Sándor. Pórléány: Tinkó Leontin. Nagyapa: Zsigován Simon. 6. Szózat éneklék a tanulók.

* **Zátonyra jutott gőzös.** Danzigból jelentik: A Franziska nevű kieli gőzös utban Hamburg felé Hela mellett zátonyra jutott. Egy mentőcsónak két utast és hat matrózt vett fel. A hajó kapitánya és a legénység többi része a hajón maradt, mert nem akartak onnan eltávozni addig, míg a cégükkel nem lépnek érintkezésbe. A hajó helyzete nem veszélytelen.

* **Felhívás.** A rendőrkapitányi hivatal felhívja a közönséget, hogy a hasznos madarak irtásától tartózkodják, mert mindazok ellen, akik ezen rendelkezés ellen vétének, a kihágási eljárást megindítják és a legszigorúbban fogják büntetni.

* **Házkutatás Bugarszky Katalinnál.** A debreceni rendőrség még mindig nem ejtette el azt a feltevést, hogy a pokolgépes merényletben Bugarszky Katalin is részes. A rendőrség megtudta, hogy a Lipesében megjelenő Das Program bímű artista ujság levelet továbbított Kieve Bugarszky Katalin címére s a levél feladója

ként állítólag Avram Tódor szerepel. A rendőrség a külügyminiszter útján megkereste a kievi osztrák-magyar konzulátust, hogy tartson házkutatást Bugarszky Katalin lakásán.

* **Elveszett.** Özv. Knauer Károlyné helybeli lakos tegnap délben a városházától a Nagypiacéig vezető uton — Kossuth-utcán át — egy nyakláncot egy kis arany szívvvel együtt elvesztett. Becsületes megtalálót kéri, hogy a láncot vigye a rendőrségre.

* **Az első segély.** Dr. Berkovits René városi t. orvos ur, az óvodák és iskolákban előforduló sérülések esetén alkalmazandó első segélynyújtásról — tanítók részére — f. hó 25-én, szerdán délelőtt pontban 10 órakor kezdődő előadást tart. Ezen tanulságos előadásra Nagyvárad város különböző jellegű iskoláinál és ódáinál működő tanítókat és óvónőket, valamint más érdeklődőket is tisztelettel meghívom. Nagyvárad, 1914 március 23. Réz Mihály, felügyelő-igazgató.

* **Lemetszette az ujját.** Pocsóján Illije famunkás a biharrosai erdőben teknőket vajt egy nagyobb fatörzsből. Munkája közben szekercéje megakadt a fagórsében és mikor erőszakkal akarta kivenni, jobb füvelykujja a szekerce ele alá került és lemetsződött. Beszállították a biharmegyei közpórházba.

* **Elsülyedt buzarakomány.** Bukarestből írják: A Williams szállítóhajó az éjszakát a Renir kikötőben töltötte. Éjjel tizenkét órakor egy román vontatógőzös két buzával megrakott uszályhajóval haladt a kikötőn keresztül és az egyik uszály beleütött a Williamsba. A román uszályhajó elsülyedt. A személyzetet sikerült megmenteni. A kár több mint félmillió.

* **A debreceni merénylet sebesültjei.** A magyar görög kath. püspökség ellen elkövetett megdöbbentő merényletnek tudvalevően a három boldog emlékü halotton kívül, hét sebesültje volt. Ezeket a robbanás után mind a közpórházba szállították ápolás végett. Három súlyosabban sérült áldozata volt a merényletnek, még pedig Kriskó Elek segéjlelkész, Dávid József joghallgató, Csath Sándor dr. segédje és Bihon Miklós papnövendék. A püspöki iroda egyik írónoka. Könnyebben sebesült Székely Mihályné, a püspök huszárjának a felesége, Gyuró György hivatalosolga és Szívós Zsuzsanna szakácsnő. A sebesültek közül az elmúlt hétig Kriskó Elek és Dávid József kivételével valamennyien elhagyták a kórházat. — Az öt sebesült szépen egymásután, minden komplikáció nélkül fölépült. Különbösen szerencés volt Bihon Miklós, kinek sérüléseit a súlyosabbak közé számították és mégis alig három hét alatt teljesen felépült. Most már szinte bizonyos az is, hogy a legsúlyosabb két sebesült, Dávid József és Kriskó Elek is felépülnek. Mindkettőjük bent volt abban a végzetes szobában, hol a pokolgépes postacsomag a felbontás alatt felrobbant. Rendkívül nehéz égési sebeket szenvedtek, azonkívül Dávidnak a lábába egy kődarab is behatolt és mély sebet ütött rajta. Az isteni gondviselés azonban mind a kettőt megóvta az életnek. Az égési sebeket lassanként kihéverték és már gyógyulófélben vannak. Az ágyat azonban még nem hagyhatják el. És még azonkívül javulásukat egy különös komplikáció gátolja. Egy könnyen veszedelmessé válható fülbaj gyöttri a két beteget. A robbanáskor az erős légnomás és a detonáció dőreje rettentő hatással volt dobhártyájukra és innen keletkezhetett a baj. Az orvosok azonban remélik, hogy az orvosi tudomány győzedelmeskedik ezen a komplikáción és a két sebesült néhány hét múlva szintén elhagyhatják a kórházat.

A LEGJOBB KÖNYV.

— A vőlegényem nagy könyvbarát, szeretném őt egy értékes könyvvel meglepni.

— Lepd meg egy takarékbetét könyvvel.

* **Lopások.** Csomos István helybeli lakos bezárt fűskamarájából 9 tyukot, Kovalik Vendel helybeli lakos vezetése alatt álló internátus folyosójáról pedig egy 80 korona értékű télikabátot loptak el. Érdekelt felek jelentést tettek a rendőrségen, mely ismeretlen tettesek ellen az eljárást megindította.

* **Tartóztassanak le! Megöltem az anyósomat.** Tegnap délelőtt egy dult arcú fiatal ember jelent meg a margitai főszolgabíró hivatalban s izgalomtól remegő hangon mondta:

— Tartóztassanak le! Megöltem az anyósomat.

A főszolgabíróságról, hova nem tartozik az ügy, a csendőrségre küldték a fiatal embert. A csendőrségen aztán elmondta az illető, hogy őt Szalai Imrének hívják s eddig a eszmadia iparból tartotta fenn magát. Pár év előtt nősült meg, amikor magához vette az anyósát is. Eleinte békés életet éltek, később azonban az anyósa oly idegessé tette, hogy e miatt napirenden volt a veszekedés. Tegnap délelőtt is valami családi ügyből kifolyólag annyira felboszantotta az anyósa Szalait, hogy ez valósággal magánkülvil állapotban felkapott egy ollót és azt az anyósa hátához vágta. Az olló mélyen hatolt az asszony hátába, úgy hogy az nyomban eszméletlenül rogyott össze. Szalai azt hitte, hogy az anyósa meghalt és ezért rohant a hatóságokhoz. A csendőrség megállapította, hogy a sérülés komoly, de nem életveszélyes. A eszmadiat kihallgatták, aztán szabadon boesátották.

* **Eladó házak.** Sal Ferenc-utca 13. szám alatti ház, 6350 négyzetméter telek, mely a Páris-patak beboltozása folytán nagy utcai frontot nyer és így nagy haszonnal kecsesgető biztos jövővel bír, 7 lakással, nagy kert és gyümölcsösrel, továbbá Ritoók Zsigmond-utca 21. szám alatti két ház, jutányos árak és kedvező fizetési feltételek mellett, szabad kézből eladók. Biharmegyei Takarékpénztár.

x **Letarolt gyönyörű hóvirágok** feküdtek a napokban az „Ujvárosi drogueria” asztalán. Sajnálattal nézte az ember, hogy préselték agyon a gyönyörű fehér virágokat, hogy kivonatából hathatós arekrémet készíthessenek azon hölgyek részére, kiknek arcára a tavaszi szellő kihozta a szeplőt és májfoltot. Ezen szépségi hibák már 1 téglény „Hóvirág krém” elhasználása után csodásan eltűnnek. Ára 80 fillér.

* **Ingatlan eladás.** Nagyteleky-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungaria cipőgyár r.t.

x **Tölgyszőlőkaró** hegyezett, hasított 2 méter és 1 méter 60 cm. hosszúságban Bihardobrosd állomáson, legelább egy waggonrakomány (cca 4000 drb.) megrendelhető a Polgári Takarékpénztár r. t.-nál Nagyváradon Kossuth-utca 6. szám. Telefon szám 11—95.

Elsőrendű modern hölgyfodrászterem a

Rammingeré

színhazi és hölgyfodrász

szemben a színházzal

Telefon 1076.

Telefon 1076

x A legújabb **párisi kalap-ujdon-ságok** egyedül KOHN HELEN kalap-üzletében kaphatók. Nagy Sándor-utca (Weiszlovich-ház), ahol nagy választék áll a hölgyközönség rendelkezésére a legizlésebb és a legújabb divatu kalapokban igen olcsó árakban. A Szigligeti-színház művésznőinek kalapszállítója. Atalakitásokat modellek után vállal.

* **Ritók Zsigmond-utca 21. szám** alatt 5 szoba, 2 előszoba, fürdőszoba, konyha, kamara és eselődshobából álló lakás május elsejére bérbe kiadó. Jelentkezhetni a Bihar-megyei Takarékpénztárnál.

x **Kiadó** egy gyönyörű szép modern ötszobás urilakás központi fűtéssel első emeleten egy kisebb öt szobás saroklakás, két négyzetes, egy kétszobás lakás, 2 szoba garconlakásnak. Továbbá üzlethelyiségek, pineék, raktárak Kugler és Andrányi új házában Nagypiac-téren.

* **Eladó ház.** Schlauch-tér 12. sz. ház eladó. Értekezhetni ugyanott.

x **FELHIVJUK** a nagyérdemű hölgyközönség szíves figyelmét a most megnyílt **Rács és Vass** női divatszalonban készülő eredeti angol kosztüm és feiöltőkre. Mérsékelt árak. Nagy Sándor-u. 17.

x Női finom párthi fél cipők K 5, női finom chevró v. bokszt fél cipők K 6, női finom amerikai fél cipők K 7, női finom bársony f l cipők K 6, női finom bagarie fél cipők K 10, férfi chevro v. bokszt cipők K 8, férfi amerikai cipők K 10 férfi divatos kalapok 3 koronától kezdve. Fehérneműk és uridivat cikkek legolcsóbb bevásárlási forrása **Fekete Jenőnél** Szt. János-utca Kispipa mellett.

x **Kiadó lakások.** Szőlős-utca 1 szám alatt két szobás lakás a hozzá tartozó mellékhelyiségekkel azonnal kiadó. — Csí-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Hattyu-utca 35. sz. alatt egy szobás lakás mellékhelyiségekkel együtt azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár r.-t-nál, Kossuth-utca 6. szám.

x **ZOMBOR SANDOR** sebész-orvos műszer-kötszer és testgyógyító gépek készítője. Nagyváradon, Nagy Sándor-utca 17. sz. alatt, ahol villanyerőre berendezett műhelyében készít mindenféle fémciszolást, nikkelezést és minden e szakmába vágó munkát jutányos árban.

POVAZSÁN JÓZSEF

hatóságilag engedélyezett
electrotechnikai vállalata
Nagyvárad, Bazár épület,
színház oldal.

Telefon 525. Telefon 525.

x **Kossuth-utca 2. sz. házban** a volt Szihta, valamint Tóth Zsigmond-féle üzlethelyiségek azonnal kiadók. — Ugyanott az emeleten egy kétszobás udvari lakás hozzátartozó mellékhelyiségekkel május 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

**A legszebb
kézimunkák
Tátray cégnél**

Rákóczi-ut 4. Telefon 783.

x **Érdekében áll**, hogy megrendeléseivel felkeresse **Biró László és Tsa** urinői- és papi szabókat. Meglehető olcsó árak. modern szabás, elsőrendű munka Sal Ferenc-utca 17. Telefon 832 sz.

**Legszebb ajándék
orvosoknak és ügyvédeknek
egy zománcztábla.**

Készíti

Diósy Mihály

Telefon 839. Telefon 839.

**Fogak és fogsorok úgy kaucsukba
mint aranyba foglalva szájpadlás
nélkül, továbbá arany koronákat,
csapfogakat, hidmunkákat fog és
gyökér buzás és tartós fogtömés
eket készít**

Engel Dezső,

viaszgázott fogtechnikus.

N.-Várad, Bémer-tér (Emke Kávéház felett.)

**Új étterem
megnyitás.**

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy Szilágyi Dezső-utca 5. sz. alatt a Nagyváradai Katolikus Kör új palotájában a

nyilvános étterem

megnyílt,

mely a legkényesebb igényeknek is megfelelően van berendezve, **kitűnő magyar konyha**, a legjobb zamatu **faj borok**. Első minőségű **Dréher sör**. Havi és napi abonensek előfizetés mellett elfogadtatnak a legszolidabb árak mellett, úgy bent az üzletben, mint házhoz való kihordásra Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Becsés pártfogást kér tisztelettel:

Ille János a Kath. Kör.
vendéglőse.

IRODÁLOM

Új Idők. Egyre több és több az amatőrfényképésziünk és főlvételeik között nem egy művészi fénykép is akad. Amatőrfényképészeinket nemes vetekedésre szólítja most föl az Új Idők, amikor pályázatot hirdet amatőrfényképekre. A pályázat díjait és feltételeit e heti számában közli az Új Idők, melynek tartalmából kiemeljük Herczeg Ferenc regényét, Biró Lajos novelláját, Szász Zoltán cikkét a szebbik nemről, Farkas Pál Egy tanár jegyzetei című rovatát, Herczeg Ferenc cikkét Ujházi Edéről, Tölgy László elbeszélését, Szávay Gyula versét. Az illusztrációk között ott találjuk művészi reprodukciójában

Valesquez-nek azt a híres Vénusz-képét, melyet egy szüffrazsett összeszabdalt, továbbá Mühlbeck Károly tréfás fejleceit és Kubista szobrászok „műremekeit“.

Magyar kultúra. Társadalmi és tudományos szemle. (Megjelen havonként kétszer: 5-én és 20-án. Évi ára 12 korona. Budapest, VIII., Horánszky-u. 20. sz.) — Legújabb száma most jelent meg a következő gazdag és változatos tartalommal:

Tanulmányok: A belga liberális párt. Müller Albert S. J. — Anatole France. Lám Frigyes. — Modern ut Istenhez. Dr. Spesz Sándor. Tárca: A tárcákról. Mihályfi László. Pajzs és kard. Levólszokrény. Az Index. B. — A párbaj és a katonatiszt. J. r. — A francia forradalom egyedárusa... t. l. — Az ingó tőke térhódítása. B. K. — Nem századunk... (tt.) Szemlék és kritikák: Könyvek: A Modern Könyvtár. V. — Takáts Sándor dr: Régi magyar asszonyok. d. f. — Andor József: A tanítónő. —kl. — Dr Mohl Antal: Győr eleste és visszavétele. Velics László S. J. — J. Huby: Christus. Gálfi László S. J. — II. Vangelo dei Piccoli, illustrato dal Beato Angelico. Per cura di G. Gabrieli. Dr S. — Színházak: Szigligeti. —ssa. — A félkegyelm. —k. — Orfeusz. Nagy Péter. Napló: Göresöni Dénes f. — Údvös rendelet. nj. — Rajongók... n. p. — Nagy Konstantin laborumát... (tt.) — Modern egyházi művészet.

„**A Cél**“ társadalmi, közgazdasági, szépirodalmi és sport-folyóirat március 20-án a következő igazán gazdag tartalommal jelent meg: Sasi Nagy Lajos: A turáni népek gazdasági politikája című érdekes tanulmánya; Vértessy Jenő: Macbeth Rómában e. drámai költeménye; Lázár István: A rög c. pályadíjnyertes novellája. Az irodalom, művészet rovatában Zajti Ferenc: Az apokrif evangéliumokból című munkája, amely Krisztus gyermekkoráról hoz ki nem adott történeteket. Számítalan kritika. Heltai Jenő: A tündérlaki lányok című színművéről, gróf Batthyányi Gyula kiállításáról, Szerémi és Erneyi József: A Majthényiak és a felvidék című művéről, Andor József: A tanítónő című regényéről.

A közgazdasági és szemle rovatokban: A progresszivek gazdasági politikája, Az Oroszbirodalom szövetkezeti mozgalmái, A népesedés problémája, A román nemzetiségi kérdés, Szabadkőműves támadás „A Cél“ ellen. Angol író Scotus Viator ellen, Trio: Ukrainizmus. A sport rovatban dr Nyáry Albert báró értekezik az első magyar eserkészmozgalomról.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Kedd: Nemptudomka.

Szerda délután: Tatárjárás; este: Nemptudomka.

Csütörtök délután: Mértföldkövek. (Ifjúsági előadás); este: Pygmalion. (Vigjáték bemutató.)

Péntek: Pygmalion.

Szombaton: Pygmalion.

Vasárnap délután: Cigányprimás; este: Ártatlan Zsuzsi. (Sz. Zsigmond Anna fellépte. Bérletszünetben.)

Nemptudomka.

Nem tudom miért kellett ezt a Nemptudomkát végigélveznünk. Az unalom lassan, de biztosan hatalmába kerítette a közönséget. Egészen komolyan láttunk a nézőtérén tiszteletreméltó urakat jóízűen aludni. Igazuk volt, ők mulattak a legjobban. Mi, akik virasztva lestünk, hogy mikor fog már a da-

rab jobbra fordulni, lassankint letettünk minden reményről. A vérszegény szöveg, a kellemes, de már jól ismert muzsika, a durva kiszólások, a trágár táncok, mindez nem érdekelt sem minket sem mást.

A szereplők Görög Olga, Medgyaszay, Leővey, Gróf, Kerényi igyekeztek menteni a menthetőt. Nem lehetett, nem is baj, hadd boruljon a darabra a teledés jól megérdemelt homálya.

Valóságos csuda, hogy ezt a gyenge dolgot olyan kitűnő nevű szerzők, mint Huszka és Bakonyi követték el. Eddigi kitűnő sikereikért azonban megbocsátjuk a mostani ballépést. —ő.

Pygmalion.

(Vigjáték 5 felvonásban. Irta: Bernard Shaw. Fordította: Hevesi Sándor. Bemutató előadás március 26-án.)

Régen, nagyon régen nem élveztünk ennyire őszintén, érdeme szerint egy darabot, mint a Pygmaliont, amelynek eredetisége, érdekes, vonzó meséje, frappáns helyzetei kétségtelenül a szezon eseményévé avatják a Pygmalion bemutatóját.

Szokatlan érdeklődéssel néz a közönség a Pygmalion esütörtéki bemutatója élé Shaw darabjának külföldi és pesti sikerei után természetesen fokozott várakozással nézünk a premiér elé és a várható szinte szenzációs siker annál is inkább örömlinke szolgál, mert végre prózának jut ki a közönség régen látott és hallott lelkes tetszéséből.

Ünnepi előadás. Szerdán az ünnepre tekintettel a színház délutáni előadást rendez, amely alkalommal a közönség egyik kedvence operettje: a Tatárjárás lesz műsoron.

Sz. Zsigmond Anna az Ártatlan Zsuzsiban. Örökre feledhetetlen forró sikerek emlékét idézi fel a hír, hogy Sz. Zsigmond Anna urasszony, a jövő vasárnap este újból fellép a színházban, ez alkalommal az Ártatlan Zsuzsi címszerepében lép fel. A jövő vasárnap esti előadás bérletszünetben kerül színre.

IGAZSÁG SZOLGÁLTATÁS

Elitették a „Munkás Ujság” szerkesztőjét.

Hetenként egyszer, vasárnaponként, jelenik meg a nagyváradi „Munkás Ujság”, amelynek, mivel nem politikai lap, tiltva van a politikával foglalkoznia. 1913 nov 16-án azonban ez ujság szerkesztőjét, Sági Károlyt elragadta a szenvedély, a politizálás ördöge. Két politikai cikk jelent meg lapjában, kapcsolatban a városatyaválasztási mozgalmakkal.

Ilyen előzmények után tegnap sajtórendőri kihágás miatt a törvényszék büntető bírósága előtt állt Sági Károly, akit a politizálásáért a törvényszék 70 korona pénzbüntetésre ítél. Sági az ítélet ellen felebezett.

Aki hamisan esküszik. Petri Sándor, volt esendő, hamis eskü vádja miatt állott tegnap a törvényszék büntető bírósága előtt. Petri, Dienes Imre szintén volt rendőrnök több váltót irt alá, mint kezes. Mikor a határidő letelt, Dienes nem fizetett, Petri Sándor pedig kijelentette, hogy ő a váltót nem irta alá, csak úgy oda hamisították. Petri meg is esküdött rá, hogy ez igaz.

Tegnap aztán a törvényszék büntető bírósága előtt beigazolást nyert, egyrészt Dienes a tanuk vallomása, másrészt az írásszakértők véleménye alapján, hogy Petry tényleg sajátkezűleg aláírta a váltót, miért is a törvényszék hamis eskü miatt Petryt 3 havi fogházra ítélte. Petry az ítélet ellen felebezett.

TÁVIRÁTOK

Reformok a hajdudorogi püspökségen.

Budapest, márc. 22

A múlt héten Tisza István gróf és Jankovich vallás és közoktatásügyi miniszter élénk eszmecsere folytattak Miklóssy István püspökkel. A tanácskozások után abban állapodtak meg, hogy az új püspökség székhelye Nyíregyháza lesz. A püspökségtől 10000 lelket elvesznek és új 13000-et esatolnak.

Persian Ádám igazolványa.

Budapest, márc. 23.

A néppárt tegnap délután értekezletet tartott, melyen a Persian Ádámot elvett ujságírói igazolvány dolgával foglalkoztak. Az értekezleten több felszólalás történt, melyek alapján megállapították, hogy Persian Ádámot jogtalanul vonták be az igazolványt, mert azzal egyáltalán semmiféle visszaélést nem követett el. Végül abban állapodtak meg, hogy Zboray Gyula a legközelebbi interpellációs napon interpellálni fog az ügyben.

A német császár bécsi útja.

Bécs, márc. 23.

Vilmos német császár tegnap délelőtt tizenegy órakor a penzingeri páudvarra érkezett, ahol a királyunk a királyi hercegek, valamint a hivatalos személyiségek élén fogadta. Mint katonai körökben hire jár, Vilmos császár valószínűen részt vesz az ősszel tartandó nagy hadgyakorlaton. Ő felsége a császár mai látogatása alkalmával meg fogja hívni vendégét a nagy hadgyakorlatra. A hadgyakorlat szeptemberben lesz Kőszeg környékén Ferenc Ferdinánd királyi herceg trónörökös fővezérletével s részt vesz rajta a pozsonyi, a gráci és részben a zág-rábi és a bécsi hadtest.

VIGADÓ

mozgószínház

NAGYVÁRAD,

Fekete Sas-passage.

Ma kedden:

Azapa bűne

Társadalmi dráma 3 felvonásban.

Személyek:

Ruttersheim br. Karl Gerő
A felesége . . . Otty Klein
Pál, a fiuk . . . Jean Dukret
Zenetanár . . . Walter Rothe
Grete, a leánya . Gusztáv Trauthold

A diplomata

bohózat.

Pathé Journál

eredeti felvétel.

Ewelin művei

bohózat.

Nehéz sors

életkép.

Kedvezményes jegyek a dohánytőzsdékben kaphatók.

Előadások mindennap d. u. 6 órakor, szombat, vásár- és ünnepnap d. u. 3-kor kezdődnek.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

N. L. A Bangha Béla beszédeit tartalmazó füzetben benne lesz a sajtógyűlésen elmondott beszéd is.

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Buza áprilisra	— — —	12.49
Buza májusra	— — —	12.41
Buza októberre	— — —	11.25
Rozs áprilisra	— — —	9.68
Rozs októberre	— — —	8.68
Zab áprilisra	— — —	7.54
Zab októberre	— — —	7.72
Tengeri májusra	— — —	6.71

Budapesti értéktőzsde.

Magyar hitelrészvény	—	842.25
Osztrák hitelrészvény	—	636.—
4%-os koronajáradék	—	82.40
Osztr. magy. államv.	—	710.50
Jelzálogbank	—	442.50
Leszámitoló és pénzváltó	—	510.—
Hazai bank	—	281.—
Magyar bank	—	531.75
Keresk. bank	—	3650.—
Rimamurányi	—	652.—
Salgótarjáni kőszén	—	720.50
M. Ált. Kőszénbánya	—	1050.—
Közuti vasut	—	626.25
Városi villamos	—	329.—
Adria	—	615.50
Atlantika	—	—

A szerkesztésért felelős:

Dr. KRUGER ALADAR.

Eladó

1 kazal lucerna

a várostól 10 percrenyire.

Czim: a kiadóhivatalban.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár
R.-T. Nagyvárad, Bémer-tér.

Tűz- és betörésmentes

pénztárszekrények (safes) bérbeadása

Ujonnán épült intézeti helyiségünkben létesített safe-deposit osztályunkban különféle nagyságu pénzszerények (safes) csekély díj ellenében bérelhetők.

Ezen pénz-szerényekben a bérlő fél értéktárgyait saját zárja alatt, ön-maga kezelhet és ezeknek megőrzésére a legmesszebb menő biztonságot és kényelmet találja.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár

Ha nincs megelegetve szabójával, mert drága vagy rossz szul szab vagy nem pontos, szóval bármilyen okból. Keresse fel DARABONT GY. és TÁRSA uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepje őnt az ottani szolid olcsó, kifogástalan kiszolgálás Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről újat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Csemegemézet

öt Kgrammos csinos postadobozokban 8 korona 50 fill.-ért bárhova bérmentve szállít utánvétellel

Balatonvidéki Mézkitelési Vállalat Balatonfőkajár.

Főképviselelnk Nagyvárad és vidékére BIRÓ JÓZSEF ur, ki nagyobb rendeléseket a lehető legjutányosabb árban számítva felvesz.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban

Schwartz Ferenc vagyonának felszámoló bizottsága.

Hirdetmény.

Schwartz Ferenc fancsikai, nagytóti-i, olajtanya és dobaji mintegy 4700 katasztr. hold földje a folyó évben parcellánként eladásra kerül.

A parcellázási eladások és adásvételi szerződések megkötése a szükséges mérnöki munkálatok befejezése után fognak megkezdetni, mely időpont később fog közzététetni.

A birtokok vasuti állomásai Nagytóti és Dobaj. A birtokok saját vasuttal, gazdasági épületekkel, ártézi kutakkal, két kastélylyal stb. fel vannak szerelve és bármikor megtekinthetők.

Vevőknek a vételár 75 %-a kölesönként meg-hagyatik. 25 %-ot készpénzben megfizetni vagy egyéb ingatlannal biztosítani tartoznak. A vevők csupán a vételi illetéket 4³/₁₀ %-ot fizetik, a többi bélyeg és összes átírási költséget egészen az eladó viseli.

Vételi előjegyzéseket vagy ajánlatokat 1914. július hó 1-ső napjától kezdve, nagyobb területekre vagy az egyes birtokokra nézve azonban már most is kötelezettség nélkül be lehet jelenteni.

Mindazok, kik Schwartz Ferenc ellen követeléssel bírnak, felhivatnak, hogy igazolt követeléseiket legkésőbb folyó évi április hó végéig bejelenteni sziveskedjenek. A felszámoló bizottság által megvizsgált és helyesnek bizonyult 1,000 koronán aluli követelések folyó évi október hó 1-ső napjáig készpénzben fognak alulirott felszámoló bizottság által visszafizettetni. Mig a na-

gyobbak a felszámolás befejeztekor annak eredményéhez képest kerülnek rendezés alá.

Minden felszámolással kapcsolatos bejelentések a Biharmegyei Takarékpénztárnál, Nagyváradon, Kossuth Lajos-u. 3. sz. alulirott ügyvezető igazgatónál, vagy helyettesénél teendők meg. A birtok vételére, vagy parcellázására vonatkozó bejelentések alulirott ügyvezető igazgatótól kívül következő megbizottaknál teendők meg:

Riesz Miklós gazdasági ellenőrnél, Fancsikán u. p. Nagytóti (Telefon Biharugra 3.)

Dr. Mihelffy Lajos ügyvédnél, Nagyváradon, Nagypiacz tér 4. szám.

Dr. Szunyogh Pál ügyvédnél, Nagyváradon, Uri utca 21. szám.

Dr. Kabos Béla ügyvédnél, Nagyváradon, Rákóczi-ut 2. szám.

Dr. Fleischer Béla ügyvédnél, Nagyváradon, Pável-utca 12 szám.

Feles művelés alá földek, továbbá szántóföldek, legelő haszonbérbe azonnal kiadók. Jóság-állomány, gazdasági eszközök és gépek egyrésze szabad kézből eladók. Jelentkezhetni a helyszínén Riesz Miklós gazdasági ellenőrnél.

Kelt Nagyváradon, 1914. március 23-ikán.
Schwartz Ferenc vagyonának felszámoló bizottsága:

Dr. Wallner Ödön

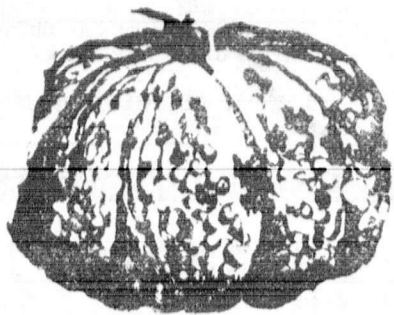
v.-megyei főügyész,
felszámoló bizottsági elnök.

Havas Mór

kir. tanácsos,
felsz. bizotts. ügyvezető igazgató.

TELEFON: 650.

Alapított 1850-ben.

Alapított 1850-ben.

Van szerencsém a nagyérdemű gazdaközön-
ségnek ajánlani legkitünőbb

vetőmagvaimat.

Valódi, eredeti, kitüntetett takar-
mány répa-fajokat, valódi ober-
dorfi kerek sárga. Mamuth óriás
vörös. Eckendorfi, olajbogyó, pa-
lack alakú. Ideál.

Allamilag vizsgált arankamentes
magyar lucerna,
stiriai vörös lóhere.

Pázsit diszfű-vegyülék, angol perje, muhar,
bükköny, paprika-köles, kendermag, kék mák.

Gazdálkodók és kereskedő urak figyelmét
felhívom jutányos áramra, nagyban.

Legjobb konykakerti virág-
magvak és gumók.

Brixeni kristály azorin peronospora
ellen a legbiztosabb szer 100 liter vízbe
250 gramm 80 fillér.

Sirius-Növény-Tápsó 60 fillér.

Dell'Ortó Károly

Nagyvárad, Szent László-tér.

Vidéki megrendeléseket gyorsan
és pontosan teljesítek.

Képes árjegyzéket kívánatra bérmentve küldök.

A jó bornak

nem kell ezégér

mondják még ma is a régi öregek! Hogy
mennyire igazok van, eléggé bizonyítja

Kecskeméti István

is, a reklámra nem szorult ujonnan beren-
dezett étterme

Nagyvárad, Teleky-u. 4. szám.

Nyitva éjjel-nappal. Kitűnő saját termé-
s borai, **előzékeny kiszolgálás**, szo-
lid polgári árak. **Abonensek naponta
felvételnek.**

Értesítés.

Tisztelettel van szerencsém
a n. é. közönség nagybecsű
tudomására hozni, hogy a
Lukács György-u. 24. sz. alatt
egy ujonnan berendezett

mészáros és hentes

üzletet nyitottam.

hol a legkitünőbb hentes
árak szalonna, zsír, háj és
mindenféle hidegfelvágottak
füstölthúsok stb. kapható
olcsó és pontos kiszolgálás
mellett. — A n. é. közönség
szives pártfogását kérem
kiváló tisztelettel

Szilágyi J.

mészáros és hentes.

Helyi és vidéki telefon 13—87.

Hirdetmény.

Értesítjük a t. jégfogyasztó közönséget,
hogy Székely Ferencz a városi jéggyár üze-
letvezetője a város szolgálatából kilépett és
helyette Nagyvárad város közönsége Vermes
Mórt alkalmazta.

Telefon szám: 651. Telefon szám: 651.

Van szerencsénk a t. jégfogyasztó kö-
zönséget értesíteni, hogy rendes nyári üze-
münket megkezdtük és házhoz szállítunk
tisztá vizvezetési vízből készült kristálytisza
műjeget.

Havi bérletrendszerre előfizetéseket el-
fogadunk napi egész táblára és napi fél
táblára.

Nagyban való vételnél kedvezményes
áron szállítjuk a jeget a megrendelés helyére.

Egyszerű telefon felhívásra **azonnal** száll-
lítjuk higiénikus kocsijainkon a megrendelt
műjeget.

Tömeges megrendelést kér

Nagyvárad város
jéggyára.

Uj dolog.

Oltott zsákmész

poralakban.

Szuperfoszfát Műtrágya legolcsóbb
Fedéllemez, Cement árban.

Kondor Dezső Nagyvárad
Nagypiacz-tér 1. Telefon 9-69.

Műszaki harisnyakötőde
Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 2.
(Ausländer férfiszabócég után.)

KÉSZIT új férfi fuszekliket és női harisnyákat a
legdivatosabban, igen tartós kivitelben és olcsó
árban. Elvállal fejeléseket s javításokat, valamint
aszur- és muslin-harisnyákat, kivágott cipőkhöz a
legmegbízhatóbban készit. Egy próbarendelés meg-
győző mindenkit a harisnyák jóságáról. Az üzlet 14
év óta áll fenn. Sok pénzt megtakarít ha harisnyáit

Lippner Márknál szerzi be.

MEGNYILT!

MEGNYILT!

Az
**uj csipke, himzés,
harisnya áruház**
Rákóczi-ut 5. szám.

Mielőtt szükségleteit beszerezné, győ-
ződjön meg róla, mert ilyen olcsón
még nem vásárolt. Különböző újdonsá-
gok naponta érkeznek minden cikkben.

Tisztelettel

Friedmann Jenő

MEGNYILT!

MEGNYILT!

PAPI RUHÁK.

Tisztelettel értesitem a nagyságos és főtisz-
telendő papságot és a n. é. közönséget, hogy
papi és civil ruha tökéletességét
áttanulmányoztam Budapesten, hogy a nagy-
ságos és főtisztelendő papságnak kényelme legyen
nálam beszerezni a szükségletét. Vidéki meg-
rendelőnek elég egy minta reverenda beküldés,
esetleg hívásra személyesen kiutazom.

Alkalmra bármilyen szalon ruha kölesön
kapható.

Alázatos tisztelettel

VAJNOVSZKY KÁROLY

papi- és polgári szabó,
Szent János-utca 82. (Saját ház.)

ALAPITTATOTT 1898-BAN.

Kálvaria-utcán egy üres telek eladó.

Első nagyváradai cementipar.

Készíték granitó, terrazzo, műkő és minden e
szakmába vágó munkákat, házi csator-
názásokat a városi mérnöki hivatal elő-
írása szerint, személyes felügyeletem mellett.
Kívánatra angol closet berendezéseket a leg-
előnyösebb fizetési feltételek mellett a leg-
lelkiismeretesebb és legmesszebb menő jót-
állás mellett készíték. A nagyérdemű kö-
zönség becses pártfogását kéri tisztelettel

NUTTA JAKAB

cement és betonművek vállalata.
Szaniszló-utcza 67. szám. (Saját ház.)